

MODERN MAGYAR KÖNYVTÁR

KÁLNOKI IZIDOR

AZ ÖRDÖG BIBLIÁJA

EGY KÁRTYAKIRÁLY TANITÁSAI

BUDAPEST
SINGER ÉS WOLFNER

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest: Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2022
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár Digitálistartalom-fejlesztési és -szolgáltatási Osztálya
ISBN 978-963-417-493-6 (online)
MEK-21514

TARTALOM

ELSŐ LECKE.

A kártyázásról általában.

MÁSODIK LECKE.

A partie megalakul.

HARMADIK LECKE.

Hogyan kell a kártyát tartani.

NEGYEDIK LECKE.

Egy s más az idegekről.

ÖTÖDIK LECKE.

Hogyan kell a kártya mellől fölállani.

HATODIK LECKE.

A partnerek megválasztása.

HETEDIK LECKE.

A kibicekről.

NYOLCADIK LECKE.

Valami a rendszerekről.

KILENCEDIK LECKE.

Egy játszma piquet.

TIZEDIK LECKE.

A kaszinó.

TIZENEGYEDIK LECKE.

Az alsós.

TIZENKETTEDIK LECKE.

A tarokk.

TIZENHARMADIK LECKE.

A ferbli.

TIZENNEGYEDIK LECKE.

Hogyan kell ferblizni?

TIZENÖTÖDIK LECKE.

A huszonegyes.

TIZENHATODIK LECKE.

A baccarat.

TIZENHETEDIK LECKE.

Hogyan baccozzunk?

TIZENNYOLCADIK LECKE.

Kártyás asszonyokról.

TIZENKILENCEDIK LECKE.

Nagy kártyásokról.

HUSZADIK LECKE.

Sipisták.

HUSZONEGYEDIK LECKE.

Bucsuzó beszéd.

ELSŐ LECKE.

A kártyázásról általában.

Az ördög bibliájának mondják nálunk a kártyát. Nem tudom, hogy miért, nem is keresem. De ha már az ördögé az a biblia, higyjétek el, az ördög nem olyan fekete, mint amilyennek festik. Az ördög olyan, mint én, elegáns úr, aki esténként kifogástalan frakkban jelenik meg a legelőkelőbb klubokban és kaszinókban. Lólába nincs ennek az ördögnek, vagy legalább is finom lakk-topánkába takarja; a nyelve se csüng mélyen, hanem inkább karvastag, öles hosszú szivar lóg ki a szájából...

No, de nem a kártyázókról akarok beszélni ebben az első előadásomban, hanem a kártyázásról általában.

A kártyázásról azt tartják az emberek, hogy az egy kellemes, kissé izgató, érdekes, bár néha nagyon is költséges szórakozás. Így is van. Olyan szórakozás, mint a sakkjáték, a lóverseny, a vívás, a vadászat, a football, vagy az asszonyoknak való udvarlás. Azaz még több ezeknél és különb. Mert a kártyázásban valamennyi fölsorolt sport benne foglaltatik, mint ahogy a piktor palettáján rajta van valamennyi szín. Az igazi kártyás egyúttal vadász is, aki meglesi és lepuffantja a vadat; vívó is, aki szembeszáll az ellenféllel és harcképtelenné teszi; sakkozó is, aki elüti sorra a babáit és végezetül megmattolja az ellenséget; udvarló is, aki belopózik a szívébe és bizalmába, hogy könnyebben hozzáférjen ahhoz, amit a szíve táján hord; és footballista, aki végül fölrugja.

A kártyázásnak is, mint minden más játéknak, vannak amatőrjei, vannak valóságos rabjai és vannak igazi művészei, az úgynevezett professzionátusok.

Higyjétek el hallgatóim, a tánc is csak mulatság és szórakozás, de a táncolás is lehet művészet, amiből meg lehet élni és meg lehet gazdagodni.

A kártyázásra mindenekelőtt áll ez az igazság. Csakhogy az nem olyan könnyű mesterség ám, mint piouettet vágni.

A kártyás ember mindenekelőtt legyen úr. Ha született úr, csak javára válik, de azért megélhet mesésen, vagyont is szerezhethet, aki a Dob-utcában kezdte, a „Rombach-kávéházban”. A régi, ötforintos kártyaadósságokat nem nézik az olyan embernél, aki tizezer koronás bankokra is mondja, hogy „tartom”. Az ilyeneket úgy fogadják a Metropolitan-klubban, mint az új bárókat a kaszinókban. A hátuk mögött szidják őket, de azért sok ember nagyon megtisztelve érzi magát, ha pár ezer koronát leadhat nekik baccarat-ban.

A született nemesség mindazonáltal hasznára van a kártyásnak is. Ez olyan kvalifikáció a kaszinókban, mint a doktorátus a szolgabíróshoz.

A nemesség ne csak a születésben nyilatkozzék meg, de minden a kártyázással összefüggő dologban. Az igazi kártyás ember például sohase szervezzen kártyapartit. Sőt, ha már együtt van a játékos társaság, akkor ne üljön be. Kértesse magát, mint a szende szűz, vagy a nagyon tapasztalt kokott. És ellenkezzék, mondja, hogy fáj a feje, dolga is van, nemsokára mennie kell, társaságban várják...

Kettőre is jó ez a tartózkodás. Egyfelől az ember így akármikor fölkelhet és elmehet. Senki-nek se lehet szava ellene. Másfelől a nyereséget se lehet a szemére vetni. Hiszen őt erőszakolták, valósággal a fejéhez vágták a pénzt.

A kártyázáshoz mindezekon fölül nagyon kívánatos, hogy a kártyásról ne mondassák, hogy mestersége az ördög bibliája. A csizmadiának hasznos, ha mindenki tudja róla, hogy csizma-

dia, a kártyásnak árt, ha mindenki tudja róla, hogy spiller. Ezért az igazi művészember körülbástyázza magát, eltakarja a valódi mesterségét, mint ahogy a leánykereskedő is cselédközvetítőnek adja ki magát.

Ezért, tisztelt hallgatóság, ha a kártyázás nemes mesterségére akarjátok magatokat kiművelni, állítsátok föl az úgynevezett álcázott lövegeket. Legyetek sportsmanek, szenvedélyes tornászok, vívók, lóverseny-látogatók, a lövészet barátai, sőt még a művészetet és irodalmat is pártolhatjátok. Ha futja a vagyontokból, versenyistállót is tartsatok. Ez nagyon emeli a nimbuszt és tekintélyt szerez. Persze mindez pénzbe kerül. Sok pénzbe. De sebaj. Ez csak üzleti befektetés, olyan, mint a szép kirakat a boltosnál. Majd jönnek a vevők, akik alaposan visszaadják a befektetett tőkét...

...Most még csak vonjuk le a mai első előadásom tanulságait.

Mi hát a kártyázás? A kártyázás a könnyelmű és pénzes embereknek drága szórakozás; a szenvedélyes bolondoknak út a tönkremenésre, a matadornak dicsőség, hírnév, elismerés és köztisztelet.

No, de ettől még messze vagytok fiuk. Még sokat kell tanulnotok a következő előadásokból...

MÁSODIK LECKE. A partie megalakul.

Tizenegy után hangos lesz a klub. Az urak már vacsoráztak vagy még ott ülnek együtt az asztal körül és ropogatják a csemegét. Egyik-másik még feketét iszik, de már rágyújtott a karvastag Havannára. A sarokban a cigány húzza. A Pali gróf odakiált:

- Hej Béla, a Zsazsa nótáját húzzad! Azt, hogy:

Én a pásztorok királya
Legeltetem nyájam,
Nem törődöm semmi gonddal,
A szivemben nyár van...

A másik percben már durrognak a pezsgős palackok. A Pali gróf a Moët et Chandont szereti, a cremant rosé-t. Az első üvegről, vagy a másodikról még tudja az ember, hogy ki hozatta, a többi már jön magától.

Egy óra múlva olyan lesz az asztal, mint a mandzsuriai harctér. Csupa leszerelt és elhallgatott batéria. Az emberek hangosak, a cigány duhaj nótát húz és itálnak már cognac járja, vagy Whisky and Soda.

Egyszerre csak kiböfenti valaki, amit a többi már várva-vár:

- Urak, csináljunk egy kis jeut!

A macska, akárhonnán hajtják le, a talpára esik, a kaszinói vacsora, akárhogyan kezdődik, jeu a vége.

Mennek hát föl a terembe. Piros arccal, csillogó szemekkel, némileg ingatag léptekkel.

Valaki elkiáltja:

- Komornyik teríteni...

A többinek is van rendelni valója. Egy friss üveg pezsgőt rendel az egyik, tíz pohárka jégbehűtött cognac-ot a másik.

Most jövök én, aki nem a pásztorok, de a kártyások királya vagyok, s egy ideig szintén legeltetem nyájam. Persze hazulról jövök, egy órával előbb bújtam ki az ágyból, megfürödtem hideg vízben s nem ettem egyebet, csak egy kis sonkát, teával, rum nélkül.

Nagy hallóval fogadnak és invitálnak rögtön:

- Ülj le. Itt van egy jó helyecske számodra.

Hidegen felelek:

- Nem, fiúk, csak játszatok nélkülem. Még nem is ettem vacsorát, mert a fejem fáj, s le se ülhetek, mert vár a babám. De egypár percig azért nézem a játékokot.

S valóban odaállok nézni. És tanulmányozom a játékosokat. Az öreg kártyást nem szeretem; az kitanult, higgadt, néha flegmatikus. És öreg ember okos ember, az ritkán viszi a bőrét a vásárra.

A fiatal, a szenvedélyes, az ugrándozó játékos, - az a jó. Ha egy kicsit be van csípve, még jobb. Ha közben is iszik, akkor a legjobb.

Nézem messziről a játékot. Néha teszek is egy tétet. Ha fölajánlják a bankot, esetleg tartom is. De ilyenkor óvatosnak kell lenni. Akinek nem jár a kártyája, arra nem fogadok, a szerencsés bankár ellen nem tartok. Azt is tudom bölcsen, hogy a kártya nem úgy váltakozik, hogy egyszer A nyer, aztán B, aztán megint A és újra B. Az ilyen cserenyérés a legritkább. Kétszer, háromszor vagy négyszer is slágert üt az egyik, amíg aztán megint a másik kezd nyerni.

Semmi se könnyebb a világon, mint így játék nélkül egy csomó bankót elcsipegetni. Montecarlóban egész sereg ember megél abból, hogy naponkint elcsipeget így néhány száz frankot.

De ez csak a piszlicsár játékosoknak való. Nekem nem kenyerem. Mindössze arra jó, hogy egy kicsit izgatja a játékosokat. Ingerli őket, hogy elvihetném a pénzüket, anélkül, hogy játszanék. De én nem viszem el. Inkább otthagynom az asztalon heverni, mintha semmi közöm se volna hozzá. (Így még jobban izgatja az embereket.)

Persze egyre jobban invitálnak:

- Ugyan ülj már be!...

Nagy nehezen engedek.

- No, nem bánom, egy rövid órácskám van még.

Lehetőleg a hazardőrök közé ülök. Az óvatos embert szembe szeretem, hogy ne kerüljek össze vele.

- Jól van no, nyerjétek vissza ezt a pár ezer frankot...

Vigyázva játszom, apró tétekben. Ha szerencsétlen a kártyajárás (ez a legjobb családban is megesik), még kisebbek lesznek a tétjeim. És nagyobb lesz a fejfájásom. Jeges ruhát kérek a komornyiktól a fejemre. Aztán eszembe jut, hogy még nem ettem vacsorát. Hozatok valamit és visszavonulok pauzálni. Kényelmesen és lassan eszem. Egyre ügyelem őket, hogy kinek jár a kártya. Aztán megint kezdem a kibicelést. Rakosgatok. Tartok egy-két tétet. Ha sehogy se javul a helyzet, elmegyek.

- Hiszen mondtam, fiuk, csak egy órácskám van. Már régóta vár a babám...

De gyakoribb, hogy javul a helyzet. Fordul a kártya és fordul a szerencse. S a szerencse (talán már mondtam is egyszer) nem olyan, mint az oroszlán, hogy csak egyet kölykezik, de olyan, mint a kutya: hűséges, és hét-nyolc kölyket vet.

Ha már az ő pénzükért játszom, egyszerre megnő a merészségem. Tartom a bankokat, vagy ha én vagyok a bankár, nem retirálok egyhamar.

Így aztán hegy nő előttem a bankóból.

A játék ilyenkor mindinkább elvadul. Egyre több konyak, pezsgő és bankó kerül az asztalra. Egyre nagyobbak lesznek a tétek.

Én persze gieshüblit iszom (nem vagyok rendben a gyomrommal) és egyre tiltakozom a hazardéria ellen.

- Ugyan fiúk! Csak szolidan. Mire való ez a vad játék?...

Minden egyes nagyobb tétel ellen tiltakozom. „Ez nem megy, ezt nem tartom!” De azért tartom és tíz esetből hétszer-nyolcszor megnyerem.

S ha jár a kártya, el is feledem, hogy nem ettem vacsorát s nem is emlegetem, hogy milyen remegve vár a babám. És a mikor elviszem hajnalban az egész társaság pénzét, egyhangulag konstatálják a fiuk:

- Nagyon szépen játszik. S folyton ő biztatott bennünket szolid játékra...

HARMADIK LECKE.

Hogyan kell a kártyát tartani.

Ne higyjétek, tisztelt növendékeim, hogy ez a kérdés lényegtelen. Nagyon fontos ügy ez s érdemes velem foglalkozni. Lám, aki hegedülni tanul, hetekig elbajlódik velem a mestere, hogyan fogja a hegedűt, hogyan kezelje a vonót. Pedig az csak hangokat akar kivenni a hegedűből, én pedig milliókat veszek ki a kártyából.

Mint a jó hegedűst, a kártyás-mestert is már messziről meg lehet ismerni. Mintha hozzátartoznék a kártya, mintha belőle nőtt volna ki, biztosan, nyugodtan, határozottan kezeli. A kártyát erősen nem szabad fogni, mint ahogy a vonó is finoman, lágyan áll a mester kezében. A finom érzést befolyásolja a kemény fogás. Aki a markába szorítja a kártyát, tapintással sohase fogja megösmerni, nem érzi ki a gyűrődéseket, a hajlásokat, a festés vastagabb vonalait, az esetleges római számokat.

Pedig nagyon gyakran jó, ha előre tudom, vagy legalább sejtem, hogy milyen kártyám jött, még mielőtt megnéztem. Tudjátok, huszonegyben, bacchan megesik, hogy a bankár futást ajánl, vagy egyik-másik könnyelmű játékos meg akarja duplázni a tétjét. Egészen nyugodtak lehették, ha én ilyenkor futok, akkor vesztettem volna, ha elfogadom a nagyobbik tétet, akkor huszonegyem van vagy kilences slágerem.

Most azt hiszitek, ti balekek, hogy már tudjátok, hogyan kell a kártyát megfogni, hogyan kell emelni, hogyan kell tartani? Semmit se tudtok.

Mert úgy van az, gyerekek, hogy a hegedűs, amikor muzsikálni készül, az az érdeke, hogy nagy művészek tartsák, még ha nem is az, a kártyásnak ellenben az az érdeke, hogy ne nézzék hivatásos spillernek, még ha az is. Tudni kell a kártyával bánni, mint a legfinomabb és legérzékenyebb hangszerrel, de mutatni ezt nem szabad.

Bizonyos általános szabályokat mégis meg lehet állapítani.

Ha balekkel játszotok, például valami kettes játékot, ti is ügyetlenül, bizonyos látható non chalanteriával bánjatok a kártyával. Keverés közben nem baj, ha egyszer-másszor kiesik a kártya a kezetekből. De az emelésnél már ügyelni kell. Biztosan kell megfogni a kártyát és se ne tulságosan sokat, se tulságosan keveset nem szabad emelni. A balek - csak figyeljétek meg - rendszeren egyformán emel. Harminckét kártyából huszat, huszonkettőt vesz le, tizet vagy tizenkettőt alul hagy. Az igazi kártyás változatosan emel, majd mélyen, majd magasan, hogy az ellenfél ki ne tanulhassa az emelése módját.

A kártya kézbevévéséről mindjárt meg lehet ismerni a szakembert. A primitív kártyás (például, ha piquet-t játszik) úgy szedi fel a kártyát, ahogy kapja. Kettesével, hármasával. Aztán rendezgeti, összerakja színek szerint; a káró mellé teszi a kárót, a treff mellé a treffet. A negyedik, ötödik osztás után csak ránéz az ember s már tudja, hogy öt makkja van és csak két vöröse. Nekem akkor könnyű megválasztanom a színt, hogy melyikre menjek.

Az igazi kártyás egyszerre veszi föl mind a tizenkét lapot. Rendezgetni nem szabad s ha rakogatom egyszer-másszor a kártyákat, nem azért teszem, hogy egymás mellé rakjam a színeket, hanem inkább megtévesztésből. A kártyát legyező formára ha szétnyitom, egyszer jobbról-balra, másszor balról-jobbra csinálom. Nem szabad hozzászokni semmi egyforma-sághoz, mint a hogy abból se lesz soha sakkmester, aki mindig a fehér figurákkal játszik.

Ezeket a jártasságokat azonban az ellenfélnek nem szabad észrevennie. Mindenesetre ajánlatos, hogy a kártyamester olyan partnert válaszson, aki a saját ügyességeiben nem excellál.

Aki kapkodja a kártyát, rendezgeti, le-leejt néha egyet. Az ilyennel szemben a kártyás maga is játszsza az ügyetlent.

Biztos pártikban lezsérül tartsa a kártyákat, hogy mindenki belenézessen, sőt néha maga az ellenfél is. Néha magunk is leejtünk egy kártyát, persze mindig olyat, amiről szeretjük, hogy a balek meglássa. Ha a vörös bemenetele nem veszedelmes, akkor leejtem a zöld ászt, vagy királyt, hogy lássa. Ilyenkor talán nem megy zöldre, inkább vörösre, amiből terc major van a kezében.

Hazardjátékban se árt, sőt gyakran igen hasznos, ha véletlenül eláruljuk egy kártyánkat. Ferbliben, ha sokam van, leejtek egy hetest, aztán gyorsan és ijedt arccal eldugom.

Ha kevesem van, akkor ászt mutatok vagy figurát, hogy megijedjen, aki látja.

Egyéb kézbeli ügyességről nem beszélek. Mert voltot ütni is tudok, de nem csinálom. Az már sipistaság. De ezeket is tanulni kell, hogy mások ne használhassák ellenünk.

Aki mester az ilyen külső fogásokban, az már könnyen beszél. Az kártyázhatik bátran s nem fog tönkremenni. Az egyik barátomról például - én nem szoktam vele kártyázni - tudok egy adomát, amivel fűszerezni akarom a mai leckét.

Volt neki egy nagyon derék fivére, valami kisebb birtokos, vagy közigazgatási ember. Egyszer feljött ijedten Pestre, hogy észretérítse az öcscsét.

- Édes öcsém, - így kezdte puhítani, - hagyd abba a kártyás életet. Elzüllesz, elpusztulsz. Gyere inkább haza, vállalj közhivatalt. Meglátod, még alispán is lehet belőled.

Az öcscs mosolygott:

- Nem, édes Bandikám, nekem nem kell hivatal. De ha te akarsz valami apró hivatalocskát, ha államtitkár akarsz lenni vagy főispán, akkor csak szólj. Majd beszélek a partnereimmel.

Pedig ez a legény alig tudott sokkal többet, mint kézbevenni és tartani a kártyát.

NEGYEDIK LECKE.

Egy s más az idegekről.

Az ideg a fő, tisztelt hallgatóim, nem a kártya. Hiszen a jó kártya is fontos, a szerencse is kívánatos, sőt e kettő nélkül boldogulni nem is lehet, de mégis csak azt ismételhetem, az ideg a fő, a hidegvér...

Már mondtam nektek egypárszor, állandó szerencse a kártyában nincs, mint ahogy örökös pech sincsen. Ha ezek megvolnának, nagyon könnyű volna a kártyázás teóriáját megcsinálni. Csak az játsszék, akinek szerencséje van, és sohase vegyen kártyát a kezébe, akit örökös balsors üldöz. Ezzel körülbelül ad abszurdum vezetődnek az állandó szerencséről szóló elmélet. Mert két olyan játékos közül is, akinek állandó a szerencséje, az egyik nyerne, a másik meg vesztené.

Mondom, az ideg a fő és a hidegvér. Ezekkel és csak ezekkel lehet peches időszakokban a veszteséget mérsékelni, a jó szerencse idején a helyzetet kizsákmányolni. S még egyet lehet ezekkel a becses tulajdonságokkal. Az ellenfeleket kihozni a contenance-ból. Türelmetlenné tenni őket, amikor szerencsájuk van s ugratni őket, amikor vesztenek.

Azt akarjátok persze, hogy világosabban beszéljek. Nagyon szívesen. A kártyásokat, akik a Metropolitanban, a Jockey-Clubban, a Nemzeti Kaszinóban játszanak, nem olyan mértékkel kell mérni, mint a közönséges spillereket. Ezek is nyerni akarnak, ezek is kapzsik, ezeket is kergeti a szenvedély, de bizonyos külső formákban mégis mindég megőrzik az urat.

Bizonyos mértékig hidegvérü valamennyi, szépen játszik, veszteni is tud kellő pose-zal s az idegei fölött az avatatlan szerint uralkodni is tud. Főképpen a vesztesre alkalmasak az idegei. Ösmertem egy magyar urat, aki másfélmilliós vagyonát (forintokról van szó és nem rongy koronákról) az utolsó garasig elkártyázta. S aztán az volt az egyetlen öröme, hogy a partnerei azt mondták róla:

- Senki se tudott olyan szépen kártyázni, mint te. Talán az egyetlen Esterházy herceg játszott olyan szépen...

Bolondság. Szépen nyerni, az a jó. S ez nehezebb is. Mert a nyerőnél nemcsak az a baj, hogy mindenki ellenséget lát benne, s minden ember bele szeretne kötni, de az a nagyobbik veszedelem, hogy őt is izgatja a nagy pénz. Őt is türelmetlenné, izgatottá és nagyon gyakran hencegővé és „froclirozóvá” teszi a nyereség.

Ez egy kártyás műszó. Annyit tesz, hogy izgatni, ugratni, ingerelni az ellenfelet. Néha hasznos fegyver, főképp ha gyengébb legénnyel van dolgunk, aki sehogy se akar magától belemelegedni a játékba. De óvatosan kell ezzel élni.

Maga az ideg nagyobb dolgokra hivatott a játékban. Azt mondani is felesleges, hogy a játékos, amikor egész vagyonok forognak kockán, többé-kevésbé mind ideges. Hogy én legkevésbé legyek ideges: arra való a hideg tus, a túl nem terhelt gyomor és az alkoholtól való tartózkodás. De mindez a kisebb erősség, a legfőbb biztosítékom az idegesség ellen, hogy - nem szabad sokat vesztenem.

Amikor kártyázni kezdek, az első dolgom mindig, hogy megbecsülöm a társaságot.

Mennyit nyerhetek, ha jól megy? Mondjuk, hogy százezer forint néz ki a társaságból. Ez elég szép jövedelem egy estére.

Egy ilyen díszes társaságra rászánok tíz, legföljebb tizenötezer forintot. S ezzel a pénzzel óvatosan operálok. Csak akkor leszek vakmerő, ha a szomszédom pénzéből játszom. Ha meg-

történik az a nagy baj, hogy a kirótt összeget elvesztettem, akkor elmegyek. Ha nem, addig játszom, amíg vagy az én pénzemben (a rászánt összegben), vagy az övékben tart.

A játék titka, kedves növendékeim, semmi egyéb, csak az, hogy nyerni keveset is szabad, de veszteni sokat nem lehet. Még azon sohase tört le játékos, hogy keveset nyert, mindig azon ment tönkre, hogy sokat veszített.

Hát erre való az ideg...

Sokszor hallottam, fiaim, - talán közületek is mondotta valaki, - hogy a játékok fejedelme Monte-Carlo vagy Ostende. Ott lehet összeszedni a pénzeket, ha az embernek kedvez a szerencse. Ott nincs határa a nyérésnek. Ha tíz milliót nyertem, nyerhetek még tíz milliót.

Mesebeszéd, gyerekek. A bank vagy a roulette az egy szervezet, egy masinéria, egy gép, amely emberek ellen harcol. Ezzel szemben tehetetlen vagyok. Neki megvan a módja, hogy az én idegeimet izgassa, ingerelje, bizsergtesse, de én akárhonnan akarom támadni, mindig egy hideg, számító, izgathatatlan gépezetet látok magammal szemben.

Még sohasem voltam Monte-Carlóban. Nem is megyek el. Inkább sok apró halat nyeldesek, semhogy egy vaspáncélba üssem a fogamat.

Csak az ideg, gyermekeim, az ideg a fő. A magatokét trenirozzátok, a másokét ingereljétek és milliókat fogtok nyerni. Úgy, mint én...

ÖTÖDIK LECKE.

Hogyan kell a kártya mellől fölállani.

Aki a kártya mellől se szó, se beszéd, feláll, az nem gavallér ember. A szeretőjét se hagyja ott az igazi úr olyanformán, hogy este jó éjszakát kíván neki. Hát még a kártya-partnert, aki abban is különbözik a szeretőtől, hogy ő gondoskodik az én földi jólétemről. De mégis, uram isten, örökké nem tarthat a legszebb baccarat sem.

Ezért a dolgokat intézni kell, bölcs előrelátással. Már a leüléskor beasszekurálom magamat a pech-ellenes biztosító-társaságnál. Még pedig a következő módokon:

1. Sohase szólítok fel senkit kártyázásra. (A vad vagy magától jön, vagy fölhajtják, de az okos vadász sohase megy a barlangjába.)
2. Az első invitálásnak sohase engedek. (Mindig van valami kifogásom kéznél: dolgom van, találkozásra kell mennem; valami politikai tanácskozássra hívtak meg; még nem vacsoráztam; fáj a fejem.)
3. Amikor végre leülök, előre kijelentem, hogy rövid időn el kell mennem. (Ez olyan kijelentés, amit ha megtartok, jó; ha nem tartok meg, még jobb.)
4. Játék közben folyton panaszkodom, hogy alig tudom a szememet nyitva tartani. (Pedig közvetlenül a játék előtt keltem fel.)
5. Fejfájásról is panaszkodom s egyre szedem a piramidolt vagy antipirint. (Pedig valósággal brómot veszek be, ami az idegeket csillapítja.)
6. Valahányszor nagy játék van, minden órában érkezik egy barátom, vagy valami sürgős telefonüzenet, hogy itt meg ott multhatatlanul várnak. (Mindig rajtam áll ilyenkor, hogy megyek-e vagy nem. Vagy felugrom: „Bocsánat, uraim, hiszen láthatjátok!”, vagy odavetem hanyagul: „Ej, semmi az. Holnap is megtalálom őket!...”)

Lássátok, így bátyázza magát körül az ember minden oldalról.

Már most, ha rosszul jár a kártya, az első kínálkozó alkalmat fölhasználom, hogy elpárologjam. Még hanyagul odavetem:

- Nálatok hagyom a pénzemet, uraim. Majd máskor érte jövök!...

Ugyanezt cselekszem, ha minden összenyerhető pénzt összenyertem. De ezt nem szabad félreérteni. Úgy értendő ez a tanításom, hogy a nyereség elől szökni ostobaság. Amíg flottúl jár a kártya, amíg minden újabb forduló újabb nyereséget jelent, addig nem vagyok bolond, hogy elfussak a szerencsém elől. Csak ha rossz tendencia jelentkezik, ha valami fordulat áll be, ha egy újabb és szerencsés játékos kerül a pártiba, csak olyankor élek a bölcsen előkészített alkalommal. S elmegyek, mint ahogy útrakel az ember, aki már tökéletesen bepakkolta a holmiját.

Gyerekes beszéd és csak pizslicsár játékosnak való, hogy:

- Hozomra nincs játék.

Én játszom szívesen olyankor is, amikor már mindenkinek elfogyott a pénze. Sőt ilyenkor játszom legszívesebben. Mert a játék ilyen stádiuma csak reám kedvező. Minden pénz nálam van már; csak én tartom a lelket a pártiban, s ezért mindenki arra ügyel, hogy nekem ne legyen kellemetlen. A játékosok már mind elvesztették a contenance-ot, csak én vagyok a higgadt, örületesen házárd lesz mindenki, ami megint csak nekem kedvező, mert hiszen

nekem van éppen szerencsém. Azonfelül én szabom meg a tétet, a játék menetét s mégis én vagyok a gavallér, aki pénzzel játszom hozomok ellen.

S azután, fiaim, a legtöbb esetben - bátran mondhatok tíz közül kilencet - az ilyen adósság olyan jó pénz, mint az angol bankba letett depositum. A Metropolitan-Club, a Jockey-Club s a többi nagy kaszinó emberei adóssak maradnak a szabónak, a bútorosnak, a zsidónak, még a komornyiknak is, de a partnernek nem maradnak adóssai. Fizetnek, mint a köles. Legfeljebb moratóriumot kérnek, amit az olyan gavallér, mint én vagyok, még váltó nélkül is szívesen megad. Sőt váltó nélkül még szívesebben, mint azzal. Mert a váltóadósság hitelművelet, a kártya pedig becsület...

Aki adós marad a kártyán, mindig leköteleztem. Nem haragszik rám, hogy elnyertem a pénzét, hanem hálás, hogy hiteleztem neki. S ami a legfontosabb, emberek, azt nem szabad elfelednetek: ha megkapom az adósságot, az tiszta haszon. Újabb nyereséggel ér föl. Ha nem kapom meg, az se baj. Hát jó, nem nyerek másfél milliót egy éjszaka, csak egy millió kétszázszázötvenet. S ezért a kis differenciáért föl vagyok mentve a revanche kötelessége alól. Bizony megéri ezt a kis összeget. Amikor már fölszaporodott az adósság, ilyenkor látnátok engem játszani. Jóságos vagyok és mesés gavallér.

A vesztes, akinek már nincs helyén a feje, valósággal könyörög nekem:

- Ötvenezeret kapsz. Emeljük el!

- De kérlek! Ilyen nagy összeget!... Ilyen tétben valóban nem szoktam játszani...

- Hiszen úgyis nyered!

- De te vesztet... S elvégre nem kívánhatod, hogy egyszerre veszítsem el, amit egy egész éjszaka összenyertem.

A vesztes tovább kérlel. Csak kétszer emeljük el legfeljebb.

Ekkor a nézőkhöz fordulok:

- Látjátok, urak! Én nem akartam, de ő erőszakolta. Meg kell tennem, nehogy kapzsinak nézzenek. De igazán, uraim, legfeljebb háromszor emelem el. Ő maga is csak kettőt kér. Azt hiszem, már tovább nem lehet vinni a gavallériát... S ne feledjétek. Én nem akartam. Én sohase játszom ilyen nagy tétbe...

Ha elvesztem az emelést, már szárazon vagyok akkor is. Ha megnyerem, - s ez a gyakoribb, - négyszáz ezer lesz az ötvenezerből...

És mindenki azt mondja, amikor elmentem:

- A leggavallérabb játékos, aki csak volt!...

HATODIK LECKE.

A partnerek megválasztása.

Kártyázni mindenki tud valamelyest. Hiszen ismerik, tisztelt tanítványaim, azt az adomát, amely arról szól, hogy a gazdag Seligstein kilökte Himmelblau urat, amikor megkérte a leánya kezét. Kérdezték azután az öreg Seligsteint:

- Hát mért lökted ki? Hiszen derék, csinos, okos fiatalember, jó állása van, szolid és becsületes familiából való.

- Mind igaz, - mondja a Seligstein, - de nem tud kártyázni!...

- S te azért kilökted? Hiszen ez egy nagy erény, pláne minálunk Magyarországon...

- Nem tud kártyázni, - ismételte az öreg Seligstein, - de azért mégis játszik...

Hát mondom nektek, fiatal barátaim: először kártyázni tudni kell, azután jól kell tudni, azután nagyon jól kell tudni, azután a művészetig jól kell tudni és aztán - aztán nem szabad játszani annak, aki nem tudja a partnereit jól megválogatni...

Ez a fő, tisztelt hallgatóság: a partnerek megválasztása.

S most megmagyarázok nektek még valamit. Oktondi ember az, aki mindig játszik és mindig ugyanabban a társaságban játszik. Az ilyen mulatság spiesbürgereknek való, akik szórakozásból játszanak alsóst, délután kettőtől ötig, negyedfillérbe pointját.

A nagystilű játékosnak ez nem való. Hogy egy másik kedves sportom teréről vegyem a hasonlatot, az ilyen spiesbürger-játékos olyan, mint a komfortáblis-ló, az igazi kártyás olyan, mint a nemes telivér. A komfortáblis-lovat reggel befogják és estélig hajszoják, mindennap, szünet nélkül. S az eldöcög valahogy napról-napra s nagy kínnal megkeresi a mindennapra való szénáját, zabját.

A magamfajta játékos olyan, mint Patience. Csak nagy díjakért fut, csak olyankor indul, amikor teljesen fit and well. S ilyenkor aztán nagy fölényvel legaloppozza a kompániát...

Persze játék máskor is van, nemcsak nagy futamokban. De ez csak tréning, olyan próbagalopp-féle.

Mondom hát, néha jó ilyen kis háziversenyekben is résztvenni. Olyankor beülünk egy-egy kisebb pártiba is a kaszinóban. Akár a lipótiban is. Ott is vannak kis balekecskék, finom aranyhalacsák, s nagyobb spillerek, a csukák.

Amikor ezek közé leülök, inkább mókából teszem. Hogy jóba legyek a csukákkal és én is horogra kapjak egy-két apróbb aranyhalacsát. Hát persze, tudjátok, a cápa a csukát is elnyeli.

De a végén (hacsak véletlenül valami kövér falathoz nem jutok) nem viszem el a nyereséget. Megvendégelem az embereket, pezsgőtetem őket, orgiákat rendezek nekik. Az éhesebb csuka-fajtának titokban visszaadom a veszteségét, váltót zsirálok neki, kölcsönökkel traktálok, amiket sohase kérek vissza, sőt letagadom, ha magától akarna fizetni.

Ez nem valami ostoba nagylelkűség, fiuk, - ez befektetés. A fond perdühöz tartozik, amely busás kamatokat hoz.

Mert gondoljátok csak el, ez a sok éhes csuka ilyenformán mind a barátom lesz és a lekötöztetem. Valami főnökfélét tisztelnek bennem, s amikor középük ülök kártyázni, mindig megannyi szövetségesének tekint, s azon van, hogy ha ő nem nyerhet, legalább én nyerjek.

Már most képzeljétek el, fiuk, mi történik egy szerény idegennel, aki gyöngé kártyás, amikor beül ebbe a kompániába játszani?

Úgy-e, kész áldozat? Pedig azt csak nem mondhatja jó lélekkel senki, hogy mi nem vagyunk gavallér urak, vagy összejárszunk, vagy baleket fogunk?

Dehogy, összebeszélésről szó se lehet. Se csalásról, se behálózásról. Csak az emberismeret diadala az egész.

Hogy honnan kerülnek az áldozatok? Véletlenül. Rendesen nem tanult kártyások, csak urak, akiknek millióik vannak. Akik unatkoznak, s egyszer-másszor bevetődnek a Jockey-Clubba vagy a Kaszinóba. Ott nézik a játékot, ásítognak közbe. Aztán kedvet kapnak és leülnek.

Ej, mit nekik ötven-hatvanezer korona, amit elvesztenek?

A csukák hamar nekiesnek a jövevénynek. A játék is izgatja. A pezsgő is hevíti.

Ilyenkor toppanak be. Frissen, - ahogy előbb mondtam, - teljesen fit and well. Nézem a játékot, mintha nem is nagyon érdekelne.

Nagy afrikai vadászatokról hallottatok valamit? Amit az állatok maguk rendeznek. Vagy tíz farkas rárohan a vízilóra. És marcangolják, tépik; az egyik a marját, a másik a lábát. Egyszerre megjelenik a király: a sivatag királya, az oroszlán. A farkasok szertefutnak és tisztelettel átengedik a kikezdett prédát. De azért a közelben maradnak: nekik jó a hulladék is.

Mindjárt, a hogy megérkezem, az egyik játékos felém fordul:

- Parancsolod a helyemet? Nagyon szívesen átengedem!...

Ez szeretne a kis prédával menekülni. S nekem is szívességet akar tenni.

- Köszönöm, talán később!...

Egy ideig még nézgelődöm. Diskurálgatok lóversenyről, lövészetéről, politikáról, s közben figyelem az aranyhalat. Hogyan játszik, hogy jár a kártyája? Hazárd-e, vagy óvatos? Mik a kedvenc kártyái? Hogyan gusztál?

Közben még ketten-hárman följajánlják a helyüket. S én válogathatok. Oda ülök, ahova jár a kártya. A kakas is a domb tetején szeret kukorékolni.

Végre beülök.

Van egy kikezdett balek, akit már felizgatott a játék és bosszant a veszteség. S van egy társaság, ahol mindenki az én emberem.

Lássátok, így kell megválasztani a partiet. És így kezdődnek a milliós játékok...

HETEDIK LECKE. A kibicekről.

Kártya nélkül lehet makaózni. Az olasz vasúton, hajókon gyakran lát az ember hadonázó tallianokat, akik olyanféle gesztusokat csinálnak, mint a süketnémák, amikor egymással csevegnek. Egyszer csak valamelyik belenyul a zsebébe és fizet. Ezek makaóztak. Tíz ujja van mindeniknek, ahány szeme van a kártyának. S ha kettő tartja föl egyszerre a kezét s kifeszíti bizonyos számú ujját, annyi ez, mintha két kártyát leosztottak volna.

Kártya nélkül lehet hát makaózni. De kibic nélkül nem. A kibictelen játék olyan, mint a sótalan étel: rosszízű, kellemetlen és az ember gyakran elrontja magát vele. Vannak játékosok, akik egyenesen félnek a kibicektől, üldözik őket, nem tűrik a közelükben. Ezek csinálják a sok ostoba kibicviccet, ezek idegeskednek, mihelyt valaki megjelenik a kártya-asztal közelében.

Az ilyen kibiciszonyban szenvedő játékos - figyeljétek meg, kedves tanítványaim, - vagy nagyon rossz kártyás, vagy - sipista.

Én nem is játszom kibic nélkül. A kibic hozzátartozik a játékhoz, mint a kovászos uborka a libapecsenyéhez.

Ne felejtsetek el, az olyan kaliberű játékosnál, mint a milyenek engem tisztel a művelt világ, a játéknak egy nagy és komoly célja van: a nyereség. Én nem szórakozni akarok: arra jó a politika vagy a színművészet, a ló vagy a nő. Én nyerni akarok, hogy aztán szórakozhassam.

Nagyokat nyerni pedig kibic nélkül egyfelől nem lehet, másfelől nem tanácsos.

Megmagyarázom ezt bővebben.

A kibic játék előtt hangulatcsináló, játék közben hasznos útmutató, játék végével nélkülözhetetlen tanu.

Aki ismerős a nagy klubokban és kaszinóknak, mindig tapasztalhatja, hogy a legszebb pártikat - hogy úgy mondjam alkalmakat - a járatlanok, a nézők, a kíváncsiak hozzák össze. Biztatják az embereiket, járnak-kelnek, keresik a játékosokat:

- Ugyan csináljatok már egy pártit. (Mert tudni kell, hogy a kibicnek és az ügynöknek semmi se drága.)

Olyan kedves szenvedély ez a kibicnek táborában, mint az éltesebb hölgyek közt a házasságok összeboronálása.

A párti megalakulása tehát a tiszteletreméltó kibic faj érdeme.

De sokkal fontosabb a kibic játék közben.

Hallottátok már bizonyosan (annak idején nagy port vert föl az eset), hogy egy magyar úr iszonyu pénzeket nyert össze huszonegyben. Gyanakodtak rá, hogy csal, vagy sipistáskodik (a vesztes mindig gyanakodó), de nem tudtak rájönni a csalafintaságára. Végre egyszer mégis kiderült. Az öreges úr szenvedélyes cigarettás volt, s ahogy leült játszani, az volt az első dolga, hogy maga elé tette gyönyörű arany cigarettatárcáját. Mesébe való tárca volt, fényes, ragyogó, mint egy tükör. Persze, mint egy tükör, hiszen az is volt. Amikor a bankadás rákerült, mindig a tárca fölött osztott s a fényes aranytükörben pompásan látta, hogy milyen kártyát ad le.

Mindig tudta az ellenfelének minden kártyáját. Így azután könnyű nyerni.

De pfuj - ez sipistaság. Ilyet igazi gavallér nem tesz. Csalás az ilyen és fosztogatás.

De meg fölösleges is az ilyen gázság.

Aranytükre mindenkinek van, aki bele tud nézni: a kibic arca.

A játékos, akivel szemben ülök, rendesen jéghideg arcú ember, akinek épp olyan változatlan a képe, ha kilences slágere van, mint amilyen hideg marad, ha ötre vágott és hetest kapott.

A kibic az más. Neki nincs rá oka, hogy fegyelmezze az izmaikat és mosolygós arcot mutasson, amikor figurát gusztált ki. A kibic képére jóformán rá van írva a pointszám, csak le kell tudni olvasni.

Pláne, ha nemcsak kibic, hanem a bizalmas barátom is. Arra pedig ezer mód van, hogy a törzskibicék az én barátaim legyenek. Szívességek, vastag szivarok, pezsgős vacsorák, jó tippek, osztalék a nyereségből, - bizony ezeket nem szabad a jó kibictől sajnálni. Különösen, ha az ellenfélnek kibicel.

Persze az se való, hogy a kibic arcát egyre meredten nézzük, s minden idegünk a szembe fusson össze. Dehogya. A szép játékos álmosan, unottan adja le a kártyát. Alig hogy fölpillant. De azért egy szempillantás után tudja, mikor lehet ötre megállani, mikor kell hatra vagy hétre bevágni.

A legvégén leghasznosabb a kibic. Akkor tanu. Gavallér-bizonyítvány. A játékosban, aki másfél milliót lead, akármilyen ember legyen is, bizony fészket ver a gyanakodás. Sohase hiszi, hogy ő vesztett, mindig azt gondolja, hogy kifosztották. Ez már emberi gyengeség tisztelt tanítványaim, s az emberi gyengeséggel számolnia kell annak, aki meg akar élni belőle.

Ezért jó a végén megint a kibic. Aki veri a mellét és kijelenti, hogy ilyen szép és gavallér játékost még sohase látott, pedig már nem ujonc a kibicelés terén.

- Mesés volt! Gyönyörű volt!

Tele van dicsérettel és magasztalással. S a jövő hónapban vagy héten megint összehozza a játékot, megint adja az aranytükröt és megint tanuskodik.

Többet ér egy jó kibic, mint sok rossz játékos...

NYOLCADIK LECKE. Valami a rendszerekről.

A játékos a szerencsését mindig tudománynak tartja és hozzáértésnek; az ügyetlenségét, kapzsiságát, könnyelműségét pedig malheurnek mondja. Ez épp olyan természetes, mint az, hogy a napi nyereséget nyugodt fölényvel vágja zsebre, akárcsak a munkás szombaton a hetibérét, a veszteségen pedig kesereg, mintha elemi csapás érte volna.

Persze mind a kettő kocajátékoshoz illő tempó. A fegyelmezetlenség gyümölcse az ilyen dolog.

Az öregebb, tanultabb, félig-meddig professzionista kártyás pedig rendszerekkel dolgozik. Úgy mint a pedagógusok vagy a politikusok, - ezek is rendszerbe foglalják a hóbortjaikat és bolondériáikat.

Elmondhatnék egész csomó ilyen játékos rendszert, ami mind gyönyörű szép kitalálás elméletben, de - a kártyás elveszti mellette az ingét. Csak egy rendszert akarok most ismertetni, amiről sok beszéd folyt a télen. A Munsch doktor rendszere ez, amellyel sprengolni akarta a monte-carlói bankot.

Ez a rejtélyes doktor, aki nagy titkot csinált a módszeréből, csakugyan ügyesen és eredményesen manipulált egy ideig. A roulette réme lett belőle, úgy írták az ujságok. Valami ördögi kis masinája volt, azon kalkulálta ki a nyerést.

Hát először is masinája nem volt. Vagy ha volt is valami szerszámféléje, azzal csak hókuszpókuszt csinált. Ő csak „rendszer” szerint játszott, ez a rendszer pedig a következő:

	0	
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30
31	32	33
34	35	36

No, nem ez a rendszer. Itt csak a roulette-számokat rajzoltam föl, hogy jobban megértsenek. (Mert tudni kell, hogy Munsch doktor számokra játszott.)

Ott van túlnan a harminchat szám, s külön a zéró, amely tudvalevően a banké.

A titokzatos doktor mindég meghatározott összeggel játszott. Hétezer frank volt a mindenkori tétje. (Lehet ugyane szisztéma szerint kétszerakkora vagy tízszerakkora, felényi, vagy tized-résznyi összeggel is játszani.)

A tétjeit ilyenformán osztotta be Munsch úr: Az első tizennyolc számra (1-18-ig), vagyis a számok felére - ezt a tétet manquenak nevezik a roulette-en - 3600 frankot tett. Az ilyen tét dupla pénzt fizet, azaz ha akármelyik szám kijön egytől tizennyolcig, Munsch úr kap a bankból 7200 frankot.

Az utolsó tizenkét számra (huszonöttől harminchatig), vagyis a dernier douzain-re a fekete doktor 2400 frankot tett. Az ilyen tétel háromszoros pénzt fizet, vagyis akármelyik szám kijön, kap a doktor 7200 frankot.

A hetedik sorra (19, 20, 21) tett a doktor úr 600 frankot. Az ilyen tétel nyeréskor tizenkét-szeres pénzt fizet. Azaz, ha a 19, 20 vagy 21 jön ki, akkor kap a kis doktor 7200 frankot.

A 22-es és 23-as számra tett Munsch úr à cheval 400 frankot. (Vagy tehetett külön-külön 200-200 frankot. Ez egészen mindegy.) Az à cheval-tét tizennyolcszoros pénzt fizet, azaz ha a két szám közül kijön az egyik, megint csak 7200 frankot kap a doktor...

Ez a játék. A fekete doktor tett összesen hétezer frankot ($3600+2400+600+400=7000$), s akármelyik szám kijön, az egyetlen huszonnégyest kivéve (és természetesen az örök kivételt, a zérót is), mindenképpen nyer 200 frankot.

Munsch doktor azt mondja erre, s bizonyosan mindenki, aki megvizsgálja, hogy nagyon ügyes, körmönfont és majdnem biztos metódus. Ő így okoskodik:

- Nekem van harmincöt nyerési esélyem. A banknak egy, illetőleg másfél. A matematika, a józanság, a világ minden értelmes törvénye azt mondja, hogy nekem nyernem kell. Ha szabályszerűen váltakoznának a számok, minden harminchat fordulóban egyszer jönne ki a huszonnégyes. Azután megint harmincöt más szám. Ha tehát én abban a pillanatban kezdek játszani, amikor a huszonnégyes már kijött, a matematika szerint harmincöt-ször nyerhetnék egymásután. De én nem megyek idáig. Nem teszem ki magamat valami bolondos véletlennek s beérem a fele nyeréssel vagy még kevesebbel, egy tizes-tizenötös sorozattal. Így is nyerek két-háromezer frankot egy félóra alatt.

Szó sincs róla, az okoskodásban van valami. És mégis ostobaság az egész. Mint ahogy ostobaság a legtöbb rendszer s mindenképpen ostobaság az olyan rendszer, ahol nagy pénzt kell kockáztatnom, hogy keveset nyerjek.

Már mondtam nektek, tisztelt növendékeim, hogy én gép ellen nem játszom kártyást. Akinek még jobb idegei vannak, mint nekem, az bizonyosan kizsebel. Bivaly az, aki a lokomotívval áll harcba.

Ezért nem is akarok bőven foglalkozni a Munsch doktor teóriájával. Csak annyit mondok, hogy az ilyen metódus szerint nagy szerencsével lehet egy kis pénzt nyerni, de csak egy kis malheur érje s akkor egész vagyont veszít a játékos. Ha ötvenszer egymásután nyer, még csak tízezer frank plussza van; ha ötször egymásután veszít, leadott harmincötezer frankot.

Én visszafordítom a Munsch elméletét a baccaratban. És csak egy nagy elvet ösmerek a játékban: lehetőleg a mások pénzével játszani.

Hogy lesz a baccaratban a kis bankból nagy bank?

Úgy, hogy a bankosnak egy ideig jár a kártyája. Szerencséje van, üti a slágereket. És a tízezer forintból lesz húsz, negyven, nyolevan, százhatvan, háromszázhusz, hatszáznegyvenezer. Nem is kell hozzá csak hatszor kilencet vágni és - egy csomó balek, aki belevérzik a szerencsés bankba.

Én sohase duplázom a tételeket, amikor rosszul jár a kártyám. Inkább kisebbítem. Csak fizessen a bankba a másik pointeur. Mert mit nyerhetek ki a bankból, ha már egyszer meg is ütöm? Összesen ötezer forintot. De befizethetek kétszázézet is, vagy még többet.

Ha az első tételt belevesztem a bankba, megint csak ötezer forintot teszek. Tegyen a másik pointeur többet. Nálam ő jól élhet. Ha most én ütök, nem vesztettem semmit, ha vesztettem, kevesebbet veszítek.

Valamikor csak megfordul a szerencse. De én akkor se esem neki a pénzemmel a banknak. Csak rakom tovább az ötezres tételt. És ha nyerek, otthagynom az egészet. És ha megint nyerek, megint otthagynom. S otthagynom negyedszer is, ötödször is.

Egyszerre én lettem a bankár, akinek egyre szaporodik a pénze. És a rizikóm - ötezer forint.

Lássátok, ez a nagy titok. Duplázni mindig lehet. Ötször, tízszer, húszszor is. De mindig csak a mások tételét. És mindig csak addig, amíg lélegzettel bírja...

KILENCEDIK LECKE.

Egy játszma piquet.

A katona is a közlegénységen kezd, nem azon, hogy mindjárt generalissimus lesz. Piquet-t is kell tudnia, aki a baccarat mestere akar lenni. A kártyás különben ösmerjen minden játékot, még pedig valamennyit alaposan. Mert azt sohase lehet tudni, hogy melyik játékban vár ránk a nagy szerencse és milyet szeret játszani az élénk kerülő balek.

Mert úgy van az, tisztelt hallgatóság, hogy hiába tudok én baccozni, mint egy isten, ha az, aki a milliókat leadhatja, a lengyel gróf, a magyar báró vagy angol lord azt mondja: „Nem játszom egyebet, csak whistet, pokert vagy kaszinót”.

Mindég gavallérnak kell lenni, uraim. Aki fizet, annyi jogot meghagyunk neki, hogy maga válaszssa meg a halál nemét.

A fiatal frislingekek pedig - mint önök, tisztelt növendékeim, - mindig kettes játékon kell a tanulást megkezdeniük. A kettős játék maga is könnyebb, mint a hol három, négy vagy több ember chance-aival kell számolnom, s a pszichológiának is kevesebb dolgot ad. Sokkal biztosabb a nyereség, pláne fiatal gólyának, ha csak egy ember ül vele szemben, akinek, úgy mint neki magának, csak tizenkét kártyája van a kezében. Egy embernek a hangulatait, szokásait, formáit hamarabb és könnyebben kitanulom, mint három-négyét, s már a harmadik-negyedik osztáskor kihasználhatom a szórakozottságát, idegességét, ügyetlenségeit vagy könnyelműségét.

A kettős játékok közül a piquet egyik legkönnyebb. Azonfelül elég szórakoztató és kedves játék. Nem hiába mondotta róla valami francia író, - én bizony nem tudom az ilyen skribler-népség nevét megjegyezni, - nem hiába mondta, hogy: „A piquet-t egy szerelmes házaspár számára találták ki”...

De azért ne gondoljátok, hogy olyan egészen ártatlan játék. A szerelmes párnak az, amely csókba, vagy háthaütésbe játssza százát, de nekem, aki pointját egy louisba játszom, már egészen komoly foglalkozás. No, de ezt csak úgy közbevetve mondom, azért, nehogy az én tanítványaim is olyan naiv hitben maradjanak, mint a legtöbb ember, sőt maga a törvény is. A törvény különbséget tesz hazardjáték közt és commerce játék között. Az egyiket nem szabad játszani, a másikat szabad. A huszonegyes, a ferbli, a baccarat, a lengyel bank, a poker, mind tilos játék, a piquet, a boston, a whist, a tarokk, az alsós megengedett játék. S a törvény köteles volna megbüntetni a békés családapákat, akik dióba huszonegyeznek karácsonykor, de nem büntetheti meg azokat, akik ezresekbe piqueteznek mindennap.

Nincs hazardjáték, csak hazard emberek vannak. Aki nagyobb játszik, mint amennyit elbír, az a hazardjátékos, akár dióba játszik, akár aranyakba. De persze csak akkor, ha veszít. Mert ha nyer, akkor nem azt mondják, hogy hazard, hanem hogy okos...

De maradjunk csak szépen a piquetnél. Úgy-e, azt nem várja tőlem senki, hogy a játék szabályaival foglalkozzam? Csak a játék szelleméről akarok diskurálni...

Ha valakivel leülök piquetezni, legelőbb arra ügyelek, hogyan oszt, miképp tartja a kártyát, hogyan emel. Aki sokáig kever, rendszeren óvatos játékos. Aki kétszer, háromszor is emel, az gáncsoskodó és gyanakvó. Aki sokáig és alaposan rendezgeti a kártyáit, az többnyire balek.

Arra is ügyelni kell, hogy az ellenfél hogyan skartol. Ezt se szabad rendszeresen csinálni, mint a kártya osztályozását se. Egyszer azokat a kártyákat rakom le először, amelyeket megtartok; máskor azokat, amiket skartba teszek.

A jó piquet-játékos, amikor felszedi a kártyáit, nem az az első dolga kikalkulálni, hogy mi je van, vagy mi je lehet. Hanem arra ügyel, hogy megnézi mi je hiányzik; hogy a másiknak mi néz ki a kártyájából.

Mindig arra megyek, hogy az ellenfél figuráit megrontsam. Ez fontosabb, mint az, hogy a magam figuráját megcsináljam.

Az első pár játszmat rendesen szórakozottan játszom. Főképp olyankor, ha semmi veszedelemtől nem kell tartanom. Elfelejttem bemondani a három királyt vagy három felsőt, elhallgatom a jobb tercemet, különösen mikor az ilyen elnézés nem okoz nagy számbeli különbséget. De játék közben odavetve megjegyzem:

- Ejnye, de bolondul játszom. Elnéztem a jobb tercemet...

Az ellenfél bizonyára gavalléroskodik:

- Tessék beszámítani!

De én tiltakozom:

- Világért se. Ami szabály, az szabály. Versehn, verspielt...

Az ilyesmi arra jó, hogy föl ne tünjék, amikor igazi játék-érdekből elhallgatom a három alsót. Hogy esetleg matchba rakjam a jó urat.

Azután - figyeljük csak meg - az ilyen apró gavallériák nagy gavallériákra kényszerítik az ellenfelet.

Olyan kártyám van például, amely kiteríthető stich-match. Azaz vörösben lehet az ellenfélnek egy ütése, ha a király és a hetes kézben van.

Ilyenkor más színen kezdem. Játszom zöldet és zöldet és zöldet. Aztán hirtelen kivágom a vörös felsőt és azt mondom:

- Vörös...

Ő pedig ösztönszerűleg ráteszi a hetest. Azt kell hinnie, hogy az ászt hívtam ki...

- Ejnye, - mondom én, - szórakozottságból a felsőt hívtam ki. Mért nem üti be?...

Persze ő is gavallér s azt mondja: „Elnéztem. Szabály, az szabály”...

A három pointes gavalléria így terem ötszáz point differenciát. Úgy-e, nagyon szép kamat?...

De rendesen nincs is szükség ilyen apró finesszekre. A piquet-játék könnyű, ott le lehet főzni az átlag-ellenfelet ravaszág nélkül is.

...Csak azt akarom még elmesélni, hogy egy ismert kártya-korifeus a piquet-játéknak köszönheti játékos karrierjét. Úgy volt, hogy húsz-huszonöt éves korában néhány száz forinttal a zsebében ült a kávéházban. Egyszerre odajön hozzá a pincér, aki tudta róla, hogy jó kártyás.

- Egy elegáns úr van itt, aki piquetirozni szeretne.

- Nagyon szívesen.

Bemutatkoznak. Az előkelő úr azt mondja:

- De én nagyba szoktam játszani...

- Kérem szépen. Nagyon szívesen.

- Mondjuk öt forintba...

- Legyen szerencsém.

Ezzel leültek. A fiatalember gondolja magában, ha ezer point-t veszít, öt forintjával százát, még mindig csak ötven forint a vesztesége. Azt könnyen kifizetheti.

De nem vesztett ezer point-t, hanem nyert ezeret. S az ellenfele a játék végén kifizet neki kerek öt darab ezrest, ötezer forintot. Ő pointjét gondolta öt forintjába.

A fiu nagyot nézett, aztán zsebrevágta a pénzt.

Három hónap múlva már a legelőkelőbb klubbokban fosztogatta a balekokat. Ma palotája van.

Egy játszma piquet tette...

TIZEDIK LECKE.

A kaszinó.

Egy magyar úriasszonyról mesélik, hogy nagyon haragudott az ura férfitársaságára, mert örökösen kártyára csábították. Amikor vendégségben voltak náluk, már a fölöstököm után hozta valaki az ördög bibliáját. És kártyáztak délig. Ebéd után a feketét alig győzték bevárni, már kiabáltak:

- Fiúk, lássunk hozzá, amiből élünk.

A vacsorához egyenként kellett őket csalogatni, s még a fogások közt is leemelték valamit. Éjszaka meg kártyáztak reggelig.

Mikor az asszony nagyon megharagudott, fogta a háznál található valamennyi kártyát, s kirántotta, megsütötte forró zsírban, mint a csirkét. Este pedig föltálalta:

- Nesztek, egyétek meg!...

A vendégek nevettek. De az egyik, a legnagyobb kártyás, szépen telerakta a tányérját, s vígan kezdte a kirántott kártyát falatozni.

- A kártya mindenképpen jó, még kirántva is.

Meg is evett egy egész paklit.

A kaszinó olyan játékosoknak való, akiknek a kártya mindenképpen jó, még kirántva is. Egy kiveszőben lévő játék, amelynek ma-holnap meg fogják fordítani a címerét, mint a magvaszakadt családokét.

Mindég fáj a szívem, amikor egy nemes játék vagy egy nemes család elpusztul. És látom az összefüggést a kettő közt. A nemes familiák fogynak és pusztulnak a játék miatt; a nemes játékok kivesznek a jó családok fogytán. Nem is fogok pihenni, amíg meg nem alapítom a nemes ifjak kártya-akadémiáját...

De a kaszinóról kezdtem beszélni. Egyik legajánlatosabb játék fiatal kezdők számára. Egyszerű és könnyű. Csak három kártyát tartok a kezemben, s így gyors és biztos a kombináció.

Ismertem kaszinó-játékosokat, akiknek volt némi fogásuk a játék élénkítésére. Úgy keverték például, hogy emelés előtt a nagy kaszinó vagy a kicsi legyen legalul. Aztán megfigyelték, hogy körülbelül hány kártyát emel az ellenfél. Ebből aztán tudták, hogy melyik fordulónál kerül játékba a nagy kaszinó.

Ez igen fontos előny. Ezzel nemcsak azt tudom, mikor kell játszani a nagy kaszinóra, de azt is, mikor nem kell félni tőle.

No de ez inkorrekt. Valamint inkorrekt a hamis ütés is, ha nem is veszik észre. Az a játékos, aki ilyen csalafintaságra adja magát, mindenesetre okosan teszi, ha egy másik szokást is eltulajdonít. Azt tudniillik, hogy minden ütés után elkeveri a saját kártyáit. Persze akkor is, amikor szabályosan üt. De így mindenesetre óvja magát a rajtakapás ellen.

Viszont - ezt ne hagyjátok figyelmen kívül, tisztelt növendékeim, - sohase játszatok olyan kaszinó-játékosokkal, aki minden ütés után kavargatja a kártyáit. Mert bizonyos, hogy ő se akarja magát rajtakapni.

Az is ismert fogás, hogy a kétségbeesett és vesztésnek indult pártinál némely ravasz kártyás megcselekszi, hogy három kártya helyett négyet vesz le. Ha az ellenfél észreveszi, azt mondja „pardon” és - visszateszi a fölös kártyát. Ha nem veszi észre, - ami valószínűbb, - szépen

végigjátszszák a játékot és akkor nagy csudálkozásra kiderül, hogy kevesebb kártya van a játékban.

Megolvassák a kártyákat, keresgélnek a földön, végre konstatálják, hogy a kártya mind megvan.

- No semmi! Valamelyikünk eltévesztette a vételt, vagy az ütést...

És letörlik a táblát és kezdenek új játszmat.

Ilyen stikliket én nem ajánlok senkinek. Ez nem gentleman dolog. Vagy ha már csinálja valaki, csak nagyon ritkán.

Fontosabb mindennél és nagyobb befolyása van a játékra, hogy az utolsó fordulónál, amikor fölszedjük a három-három utolsó kártyát, én mindég tudjam, hogy milyen három kártya van az ellenfélnél.

Azt hiszitek, hogy ez valami ördögösség? Persze, ti már azt a kockajátékost is megbámuljátok, aki tartliban tudja a szembenülő utolsó kilenc kártyáját. Pedig ott csak harminckét kártyával játszanak, míg a kaszinóban ötvenkettővel.

Nem kívánok én senkitől ördögösséget. Ötvenkét kártyát, amikkel össze-vissza ütögetnek jobbról-balról, nem lehet fejben tartani. De számítani lehet, még pedig nagyon könnyen.

Csak annyit kell tudni, hogy negyven szemes kártya van a pakliban (egyestől tízesig) és tizenkét figura. A szemes kártyákat úgy tartom számon, hogy egyre olvasom, mennyi megy haza. Úgy magamban számítom, hogy tizenhatsz meg hat huszonnégy, meg tizenkettő harminchat. Azt meg tudom, hogy kétszázhusz szem van összesen. Ha a végén hiányzik még tizenöt és abból nálam van egy nyolcas, akkor az ellenfélnek hét szem van a kártyájában.

A figurákat még könnyebb számolni. A számításban a búb egy és a dáma négy, a király tíz. S mivel mindegyikből négy van, csak a hatvanas számot kell az eszemben tartanom.

Ha például ebben a számításban eljutok negyvenötig, bizonyos, hogy tizenöt van kettőnkél, azaz egy búb, egy dáma és egy király. Ha a király az én kezemben van, már tudom az ellenfél három kártyáját: van egy dámája, egy búbjá és egy hetese.

Így lehet a kártyát hátulról fölismerni. Mert nem az a biztos játék, fiaim, ha valaki megjegyzi a kártyákat, vagy a hármask állásáról hátulról megismeri. Ez csunya csalás. Ilyet ne tegyetek, fiaim.

A képes feléről kell megismerni a hátát. Ez a tudomány és ez a titka a becsületes nyérésnek.

TIZENEGYEDIK LECKE.

Az alsós.

Valahányszor alsóst játszom, vagy ha csak nézem is, az illavai rab jut az eszembe, aki kenyérbélből óriási remekművet gyúrt. Egy csudálatos órát, amely jár, ketyeg, kakukol s amelyből, mint a nürnbergi óraremekekből, annyi apostol jön ki körsétára, ahány óra éppen van. Tizenkettőkor tizenkettő. S mindez kenyérbélből van, ami szétesik, elporlad. Ha megrázzák, összedől, ha ráfujnak, elromlik.

Mennyi munka, fáradság, ötlet, lelemény, genialitás, művészet - kenyérbélből. Az alsós már nem is kártyajáték, hanem tudomány. Körültekintés kell hozzá, számítás, érzék, matematika, lelemény, pszichológia - ezer fajtája a folytonos, szakadatlan, változatos agymunkának. S mindez azért, hogy meglesz-e a gromoboj vagy sem? Hogy százegyét olvas-e a felvevő vagy kilencvenkilencet? Hát nem tisztára az illavai kenyérbél-óra?

Az alsós ma határozottan a legnépszerűbb és legelterjedtebb kártyajáték. Klubbokban, kávéházakban, fürdőkben, vasúton, családoknál, mindenhol ezt játszzák. Még külső országokba is kiment ez a magyar játék. Bécsben és Berlinben, Münchenben és Osztenében egyaránt hallottam jó kövér németektől:

- Also, spielen wir ein Vanaks.

Honnan ez a nagy népszerűség? Megpróbálom magyarázni egy képpel a politikai életből. Az alsós népszerűsége majdnem szakasztott ugyanaz, mint a koalícióé. Ugyanúgy keletkezett és ugyanazokból a forrásokból táplálkozik.

Úgy volt, hogy egyszer valaki ilyenformán gondolkozott és beszélt:

- Ej, legyen egyszer vége a régi módi kalábriásznak. Unom már a felső uralmát. Elég volt belőle harmincöt esztendő. Váltógazdaság kell a népnek. Legyen most már az alsó a felső.

Akármilyen bolondosnak lássék első percben az efféle változás, mégis csak másvalami az, új és izgató. Mindenki kap utána, mert még sohase kóstolta.

De ez még nem elég a sikerhez. Ez csak arra elég, hogy az érdeklődést és a kíváncsiságot felkeltse.

Az alsós nagy sikerének igazi titka a koalíciós program. Különböző elemek kerülnek össze, különböző irányzatok, törekvések, célok. Megvan benne a régi kalábriászból a béla-kassza, a preferencia-ból a színek értéke, a tarokkból a tous les trois és ultimó, a ferliből a visszavágás, a baccaratból a licitálás. Minden párt belevitte a maga programjának legkedvesebb részeit. (Persze, egyszer-másszor engedett is a negyvennyolcból.) És aztán jöttek a mezei hadak: az apró akvirálisok, az új vívmányok, a felmerült aktualitások. Fedák Sári népszerű lett a színpadon és a politikában, tehát kigondolnak neki egy új figurát az alsósban. A Gromoboj hajó elmerül, vagy nem merül el Port-Arthur mellett, lesz tehát gromoboj az alsósban. Togo admirális megveri Rozsdesztvenszki flottáját, lett tehát megint egy figura az alsósban: a Togo.

Mi hát az alsós a játékok közt? Ugyanaz, ami a Voleur az ujságok közt. Egy tolvajka, amelyik minden lapból kivágja a legérdekesebb, a legszenzációsabb, a legjobb hírt. Ő maga semmi hírt se közöl, mégis benne van minden.

Ilyen az alsós természetrajza, s ez a népszerűségének a magyarázata is. Mindenki megtalálja benne a maga kedves figuráit a régi játékokból és - mindenki kikapcsolhat belőle egy-két programpontot, ami nem kedvére való. És így aztán az emberek kikapcsolnak, bekapcsolnak és mindenfelé az országban alsóznak.

Tessék csak megfigyelni, hogyan alakul meg egy alsóspárti olyanok között, akik először kerülnek össze a kártya-asztal mellett.

Ha más játékra ülnek össze, csak ennyi a szóbeszéd:

- Csináljunk egy ferblit!...

Vagy:

- Ülünk le tarokkozni!...

Avagy:

- Adok egy huszonegyes (vagy baccarat) bankot.

Ha ellenben alsósra készülnek, vége-hossza nincs a tárgyalásnak, megbeszélésnek, alkudozásnak. Ilyenformán:

- Uhuval játszszuk?

- Uhuval igen, de Fedákkal nem.

- Sans adout van?

- Nincs, és csöndes ultimo sincs. Mindent be kell mondani...

- A Togo gilt?

- Nem, de gromoboj, az van.

- És a figurák hogy számítanak?

- Színek szerint sokszorozva. És minden eredeti ötöt számít, nemcsak a makk.

S ez így tart egy félóráig. A portsmouthi békét kevesebb tárgyalással tudták megkötni, mint egy alsós pártit összehozni.

Még egy különösségét akarom kiemelni az alsós-játéknak, ami faji vagy nemzetiségi különösségnek mondható. Az alsósról azt tartják, itthon is, meg külső országokban is, hogy specialiter magyar játék. Pedig nem az. Szó se lehet róla, hogy ez magyar játék. Ha van magyar kártyajáték, akkor a ferbli az. Ahol csaták folynak és nem mindég az győz, akinek igaza van, hanem aki merészebb, erőszakosabb, szájasabb, kötekedőbb. A ferbli a magyar játék, ahol sohse tudom, hogy kinek miye van, s rendesen az vág vissza a legtüzesebben, akinek legüresebb a keze. A ferbli a magyar játék, ahol arra költenek legtöbbet - ami lesz.

Hát milyen játék az alsós? Lipótvárosi. Annyira komplikált, mint egy labirintus, hogy még az építője se tudja benne a biztos utat. Mindig többet mond be, mint amennyit megbír, mert az az elv, hogy jusson is, maradjon is. Körmönfont, mint az olyan ember, aki mindig a jobbkezével vakarja a balfülét, s mellette mindig éles észre, folytonos megfigyelésre, állandó éberségre és gyors ötletekre van a játékosnak szüksége.

Hogy van-e jövője az alsósnek, arról nem merek nyilatkozni. Én azt hiszem, hogy van, de előbb egy nagy fordulatnak kell bekövetkeznie. Az alsós egyelőre még nő tovább, fejlődik, szélesedik, komplikálódik. Minden játékos rajta élesíti az eszét, s mindenki új és meglepő és különös változatokat akar kitalálni. Így aztán majd annyira komplikálódik és tele lesz cikornyákkal, mint a barokk-stílus. Akkor aztán, amikor egy csomó ember belebolondult, megkezdődik a kopási processzus. És kopik-kopik, egyre kopik, s mire minden fölösleges cikornya lekopott róla, az alsós lesz a legszebb és legtökéletesebb kártyajáték.

Még csak egy kérdésre akarok felelni, amit ott látok kedves tanítványaim arcán.

Hogy kell-e alsóst játszani és hogyan?

Azt tanácsolom, uraim, hogy tanuljanak meg alsóst játszani. Sajátítsák el minden ravaszságát, fondorságát ennek a körmönfont játéknak. Iparkodjanak jó játékosokkal összekerülni és még náluk is jobban számítani, kombinálni. Fegyelmezzék a játékos elméjüket ezen az igazán pompás észtornán, szokjanak hozzá, hogy mindent bemondjanak, ami csak megcsinálható és semmit se mondjanak be, ami elveszthető. Gyakorolják a játékot annyira, hogy bármely percben meg tudják mondani, hogy milyen kártyái vannak az ellenfélnek, mennyi szemet vitt haza, milyen chance-a van a figurák megcsinálására.

És amikor tökéletességre vitték, amikor a játék minden titkát elsajátították, amikor azt mondhatják nyugodt lelkiismerettel, hogy „aki nálam jobban alsózik, az csal”, amikor ennyire vitték, - akkor üljenek le ferblizni vagy baccozni.

TIZENKETTEDIK LECKE.

A tarokk.

A jó tarokkista épp úgy, mint az önzetlen szerelmes, a lovagkorra emlékeztet. (Pedig akkor semmiesetre se voltak jó tarokkisták és önzetlen szerelmesek is alig.) De mindegy, valami ódonszerűség, bizonyos nemes egyszerűség, gavalléros önzetlenség jellemzi mindakettőt.

Nézzétek meg az ideális tarokkozót. Nem ijed vissza semmi nehézségtől, semmi akadálytól, ha arról van szó, hogy pártit hozzon össze. Hívhatod reggel vagy este, éjjel vagy nappal tarokkozni, ő jön. Abbahagyja a munkáját, elhanyagolja a feleségét, cserbenhagyja a babáját és tarokkozik. Ételt és italt, kalandot és üzletet, szerelmes légyottot elmulaszt a tarokkért. Képes három órát gyalogolni oda, három órát vissza, hogy egy óra hosszát tarokkozhasson.

És - ami a legkülönösebb a tarokkozónál, - nem a nyereséért teszi. De veszteni se akar.

Jobban fél a veszteségtől, mint a pokol veszedelmeitől. Ebben a dologban a tarokk-játék hasonlatos a sakkhoz. Akárhány ember, aki a legnagyobb nyugalommal veszti a nagy játékokban az ezreket és tízezreket, egyenesen megvadul, ha a sakkban egy játszmat, vagy a tarokkban egy kontrát nyernek tőle. Ilyenkor ideges lesz, dühöng, míg ellenben, ha egy nehéz ultimót megcsinál, vagy egy rekontrát nyer, akkor büszke lesz és kérkedő, henceg és úgy örül a sikerének, mint a vak a garasnak.

Magának a játéknak a nemessége teszi, hogy a játékosban ezek a nem éppen tiszteletet gerjesztő tulajdonságok kerekednek fölül. Ami különben mindenben így van a világon. A legnemesebb érzések: a szerelem, a dicsvágy okozzák a legtöbb és legnagyobb bűnöket.

Az apró ravaszságok, becsapások, kis és nagy sipistaságok a tarokkban a leggyakoribbak. Itt szokták a kilenc és nyolc tarokkot elhallgatni, hogy az ellenfél könnyelműen bemondja az ultimót; itt teszik meg, hogy skizzel nem kontrázzák a touis-les-trois-t, hogy esetleg kerék alá kerüljön a huszonegyes; itt szoktak titkos jelzésekkel élni, hogy elárulják, kinél van a huszas tarokk, vagy a tizenkilences; itt szoktak hamis bemondásokat tenni, hogy a felvevőt egy volátba, vagy más lehetetlen bemondásba beugrassák.

De mindez még semmi. Egyéb ravaszságokkal és huncutságokkal is élnek a tarokkisták, ha nem is a nyereségért, legalább a kártyás-becsületért. A legúrabb pártikban is megtörténik, hogy a játékosok lábbal beszélnek egymással, mint a szerelmesek. Vagy fölhasználja valaki a magas termetét és belenéz a szomszédja kártyájába. Vagy a szomszéd, ha éppen segítő partner, kicsit ferdén tartja a maga kártyáját, hogy a barátja akaratlanul is belelásson.

Elég gyakori fogás, hogy a játékosok már előre úgy ülnek le, hogy mindenkinek a keze alatt legyen az, akivel leginkább szeret összejátszani. Aztán, amikor kever, fölülre rakja a tarokkokat. Ha emelnek, akkor a sok tarokk alulra kerül és az osztó kapja, - ha nem emelnek, a sok tarokk fölül marad és a cimborá kapja. S így mindenképpen nagy pártira van kilátás, amiben benne van a cimborák közül legalább az egyik.

Az ilyen tarokk-huncutságokat nem is veszik olyan komolyan, mint talán kellene. Tréfa és móka ez csak, hiszen csak kis pénzbe megy.

A tarokk-játék, a hármas épp úgy, mint a Paskievits, ma már félig-meddig kiveszőben van.

Csak az öreg urak játszszaik még s a vidék bizonyos konzervatív elemei.

Kik játszanak tarokkot, jóformán az ujjain elszámálhatja az ember. A plébános, a jegyző, az öreg doktor (a fiatal már alsóst játszik), a mérnök, a főerdész, a kasznár vagy jószágigazgató mindig kapható egy tarokk-pártira. Az utóbbi azonban már szívesebben játszik ferblit s erre a

játékra gyorsan átmegy az egész társaság is, pláne, ha a földbirtokos, a főszolgabíró, a megyei főjegyző, az árvaszéki ülnök is jelen van. A fiskális, a kereskedő, a gabonaügynök, a biztosítási ellenőr, a városi vendég, a bérlő, az ispán - ezek már csak alsósra kaphatók.

Szóval fogy a tarokkista, egyre fogy. S ma már jóformán tárgyaltan az a becsületes régi meghatározás, hogyan lehet a tarokk-játékból a játékos vallási viszonyait megösmerni.

A katolikus - így tartja a régi hit - bemondja a pagát ultimót és elveszti.

A református bemondja, de meg is csinálja.

A luteránus nem mondja be, de vigyázz rá, mert suttyomban megcsinálja a csöndest.

A zsidó - be se mondja, meg se csinálja.

A régi időkben a legszebb multság volt a délutánonként vagy vacsora után elmaradhatatlan tarokk. A politikai életben is csak azok vitték sokra, akik jól tarokkoztak. Megyei tisztviselőnek nem választottak mást, csak jó tarokkistát. A káplánnak, ha hivatalba akart lépni, előbb vizsgát kellett tennie a plébánosa előtt, hogy tud-e tarokkozni. Nem volt karriér az országban tarokk nélkül.

Ennek már vége. Mert se vesződni, se okoskodni, se kombinálni, se mérgeledni nem érdemes garasokért. Aki pedig a huncutságtól, a szerencse kijavításától se ijed meg túlságosan, csak nem lesz bolond, hogy Balmazujvárosban tarokkozzék. Az feljön a fővárosba egy kis baccarat-ra.

TIZENHARMADIK LECKE.

A ferbli.

Önök azt hiszik, uraim, hogy én most is holmi közönséges kártyajátékról tartok előadást. Nagyobb tiszteletet, uraim, a ferblinek! Ami itt most következik, több mint elmefuttatás egy kártyajáték filozófiájáról. Ez már történetírás. Magyarország legújabb korának oknyomozó története.

Van Magyarországon egy tiszteletreméltó osztály (igazabban csak volt). Talán a legbecesebb, legkülönb és legképeesebb és föltétlenül a legmagyarabb az országban. Annyira tisztára magyar, hogy angol nevet adtak neki: a gentry. Az igazi fajfentartó elem, tele a legrokonszenvesebb és legéletrevalóbb tulajdonságokkal. Jóeszű, ötletes, életvidám, tanulékony. Jó hazafiak mind. És szépek és délcegek és erősek és bátrak. A férfiai épp úgy, mint az asszonyai.

Három okot mondanak rá általában, hogy a gentry pusztulásnak indult. Az asszony, a ló, és a kártya.

Az asszony! Hát igaz, a legdrágább portéka a világon. Az ausztráliai maori csak egy marék földet tud megenni, az asszony megeszik egész dominiumokat.

De elvégre az asszony mindenütt csak asszony. Indiákon épp úgy koldúst csinál a maharadsákból, mint Beregben az alsó gentryből.

S amit az egyik asszony elvisz, visszahozhatja a másik asszony. Több gentryt mentett már meg a házasság, mint a mennyit tönkretett a szerelem.

A ló? A ló bizony eszik. És négy ló sokat eszik. De a ló dolgozik is és keres. Csak akkor nem keresi meg a maga szénáját és zabját, ha ferbli-kompániába viszegeti a gazdát.

Pedig szó, ami szó, többnyire odaviszi. S amit aztán a ló meghagy és az asszony el nem visz, elviszi a ferbli. De elviszi azt is, amit a ló keres és az asszony a házhoz hoz. Elviszi a tetőt a fejünk felől, a földet a lábunk alól, elviszi a munkakedvet, a tudást, az erőt, az észet, a vidámságot. S néha elviszi a becsületet is, meg az életet.

Akit asszony tesz tönkre, úrrá lehet asszony által. (Vagy legalább szépen pusztult el.) Aki a ló rabja, huszár lehet belőle. De akit a ferbli csábítgat, mint egy asszony és ragad magával, mint egy ló, annak nincs menekülése.

Olyan a ferblista, tisztelt hallgatóim, mint a kötélzáncos. Vékonyka kötélén járkál, szédítő magasban, s nincs más útja, csak előre. A végén aztán leesik. Senki se látott még nyugalomba vonult kötélzáncost.

A további sorsa is hasonló a kötélzáncosnak és a kártyásnak. Amíg fenn jár, megbámulják, amikor leesett, azt mondják rá: „úgy kellett neki!” S a végén nyomorék lesz belőle és koldus...

Olvassátok az ujságokat és találtok híreket családi drámákról, válóperekről, sikkasztásokról, főbelövésekről. Ne is keressétek soká az okokat. A felinél jóval többször a ferbli tette. Gondnokságot rendelnek el, a ferbli volt; birtokot árvereznek, a ferbliért történt; családok összevesznek és széjjelmennek, a ferbli az oka. Nincs olyan adásvételi ügynök több Magyarországon, mint a ferbli.

Ej mit, gondolja most sok ember magában, - ez az öreg kártyás bolondokat beszél. A kártya az kártya és kártyás ember az kártyás ember. Aki eladta a lelkét az ördögnek és mindig csak az ő bibliáját lapozgatja, a végén mindig csak az ördögé lesz. Egészen mindegy, hogy mit játszik

az ember. Huszonegyen vagy baccaráton épp úgy tönkre lehet menni, mint a ferblin. Nem a játékban van a hiba, hanem a játszásban; nem a kártyában, hanem a kártyásban.

Van ebben valami, ebben az okoskodásban. De nem sok. Igaz ugyan, hogy a kártya az kártya, mint ahogy a betegség az betegség és mindenikben meg lehet halni. Csakhogy a betegségek között is van kicsi meg nagy, múló és örök. Körömfájásban is meg lehet halni persze, meg tifuszban és tüdőgyulladásban is. De ki is lehet gyógyulni belőle. A rák meg olyan betegség, amibe csak meghalni lehet. Nos hát a ferbli a kártyajátékok rákja.

Hogy szép játék, egyszerű, izgató és szórakoztató, kellemes és változatos, csak szaporítja a veszedelmét. Mert így könnyen tanulják meg az emberek és nehezen hagyják abba.

Miben van a ferblinek a nagy veszedelme? Abban, hogy sohase tudom az elején, hogy mi lesz belőle a végén. Abban, hogy mihelyest megadtam az első vízit, nem vagyok több ura akaratomnak, pénzemnek, hanem ki vagyok szolgáltatva négy vagy öt ember akaratának, tervének, hazárdériájának, szeszélyének.

A legtöbb játékban, akár hazárdjáték legyen az, akár nem, tudom előre, kiszámíthatom, hogy mennyit akarok áldozni, mennyit szabad veszítenem. Ha huszonegyben vagy baccaratban tartom a bankot, tudom az összeget előre: tízezer forint vagy százezer forint rizikóval játszom, de mindenesetre tudott és előre konstataált összegre.

A ferblinél csak egy tudott összeg van: a vízi. Az a rendesen kicsiny összeg, amivel megváltom a jogomat arra, hogy részt vegyek abban az egyszeri játékban.

Ami azután jön, arról a kezdés pillanatában nem tudok semmit. Ahogy a partnerek kedve, vérmérséklete, pénze, hangulata, nyérése vagy vesztese hozza magával, aszerint zúdulnak a fejemre az újabb és újabb fizetési köteleességek. Besszer, rebesszer, kósta, újabb ráveretés és megint ráveretés, blind és nixblind, hívás és visszahívás, folyton lavinaszerűen növekedő összegekben, s egyre fizetek és fizetek, a nélkül, hogy sejteném, hogy mikor és hol lesz vége, s milyen kártyám lesz nekem, amikor a kezdő kártyáimhoz megkaptam az újabb kettőt. Egy egész vagyont kell kidobnom azért, hogy megtudjam, hogy a második két kártya nem ér egy fityinget sem, s én szó nélkül eldobhatom.

De még rosszabb a helyzetem, ha aránylag jó kártyát kapok. Mert a ferbli az a játék, ahol különösen jó kártyára lehet sokat veszteni.

Ezerszer láttam egész szerény ferbliket, a hol szépen betették az emberek az egy hatost vízinek. S abból az egy hatosból, mire körüljárt a kártya, száz meg száz, ezer meg ezer forintos kassza lett. Valaki elvesztette az apai és anyai jussát. S a végén azt mondták, hogy:

- Semmi az egész. Hatosos ferblit játszottunk.

Az öreg Csernovits Péterről mesélték, a bánági nábobról (nem tudom, igaz-e a történet vagy sem), hogy nézte egyszer, hogyan ferblizik a fia. Bizony pechben játszott a fiatal úr, leadott már vagy harminc-negyvenezer forintot.

- Nem értesz te ehhez, fiam. Majd én játszom helyetted egy osztást.

S a kezibe vette a kártyát. S verette örült összegekkel. Mind kidültek a játékosok. Csak egy maradt meg, az ostorhegyes. Annak kijött valami kis háromszora. Hívott is rá vagy ezer pengőt.

Az öreg szó nélkül lefizeti és megnézi a kártyáit. Azután kiveszi a bugyellárisát:

- No, nekem még annyit, ami itt benne van! (A Bánágban nincs olyan korlátozás, hogy csak dupla visszavágás járja. Hívhat, amit akar.)

Megnézték a bugyellárist. Ötszázhatvannyolcezer forint volt benne.

Kinek van ennyi pénze kéznél? És ki szánja rá egy huszonötös háromszorra. A megijedt játékos hamar rámondta:

- Nem adom meg.

Az öreg Csernovits Péter behúzta a kasszát. Visszaszedte, amit a fia elvesztett. S akkor még meg is mutatta a kártyáját. Tizennyolccal ijesztette el a partnert.

De lett volna csak a másik egy még nagyobb nábob, s dobta volna oda a tárcáját háromszor akkora összeggel. Akkor mutatta volna meg Csernovits Péter, hogyan kell ferblizni?...

Hát hogyan kell ferblizni igazán? Arról is beszélek majd...

TIZENNEGYEDIK LECKE.

Hogyan kell ferblizni?

Megigértem, hogy felelek erre a kérdésre: hogyan kell hát ferblizni?

Legszívesebben azt mondanám: sehogy. De ezt hiába mondom. Senki se hallgatna rám. Még talán én magam se. Úgy vagyunk már mi magyarok a ferblivel, mint az egyszeri plébános. Az is egy csomó veszteség, baj és kellemetlenség után megfogadta, hogy soha többé kártyát nem vesz a kezébe. De aztán sietett hozzátenni:

- Kivéve, ha vendégségben vagyok, vagy nálam van vendégség, vagy pedig éppen ötödiket keresnek, avagy egyéb alkalom kínálkozik.

Nálunk pedig mindig vannak vendégek és mindig kínálkozik valami alkalom.

Mielőtt hozzáfognék előadásomhoz, engedtessek meg nekem, hogy egy különös gondolatomat elmondjam. Az jutott eszembe, hogy milyen furcsa dolog ez a nagy nemzeti felbuzdulás a magyar vezényszóért. Az egész ország lázban van miatta. Közben pedig az egész ország ferblizik. Megalakul a párti és a Vorhand vizit ad; némelyik passzol, némelyik bemegy. Azután jön a besszer, amire gyakori felelet a rebesszer. Az osztó elkezd kóstáltatni, amit az aufhalter természetesen blindre ad meg. Háromszor blindel is, amire ugyannyi nix blindet mondanak neki. Ekkor forpasszol blind és ha az osztónak peche van és leégett, zupasszt mond. Ebből egy zukassza lesz, mert a többi is mind bekaufol.

Így ferbliznek Hajduböszörményben épp úgy, mint a negyvennyolcas pártkörben.

Nesze neked magyar kommandó!...

No de mindegy. Ha már beültünk a pártiba, legalább azon legyünk, hogy nyerjünk.

A ferbliben a nyeres első föltétele, hogy a játékosnak szíve legyen. Legyen szíve nagy pénzeket kockáztatni bizonytalanra és - és ami ennél jóval nehezebb - legyen szíve lemondani az olyan kasszáról, amiben semmi keresni valója nincs. Aki túlságosan kapzsi, aki mindent meg akar nyerni és minden kasszába belekapaszkodik, az biztos áldozat. A játékos könnyen játszhatik, ha elől ül (első vagy második), vagy ha az ő kezében van a kártya. Mint első leghamarabb tudom, hogy mi van a kezemben és mennyi a nyeresi esélyem. Nekem már tudott négy kártyám van, amikor a többi még a bizonytalanságban evickél. Ha nagy kártyám van, minden módon azon leszek, hogy megszorítsam a kasszát, ha kevesem van, kitérek minden háborúság elől.

Mint utolsónak is kedvező a helyzetem. Mivel az enyém a veretés joga, csakis akkor élek ezzel a joggal teljes mértékben, amikor kiváló nyeresi esélyeim vannak.

Közbül amikor ülök, csakis tele kártyára adom meg a vizit. Amire a közönséges, kapzsi természetű játékos föltartja a pártit, tizenhetes, tizennyolcas ferblit szó nélkül eldobok. Így csak a régi vízim veszett el, egyéb semmi. Mert a kis ferbli az nem ferbli. Ha a tizenhat is ferbli, akkor a légy is madár. Ilyen apró kártyával csak veszteni lehet. Mert ha már szerencsém van és bejön a harmadik, akkor még mindig csak kis kártyám van, amivel semmit se tudok csinálni.

Aki pedig „hideg ászra” legénykedik, egyszerűen gondnokság alá kell helyezni. A hideg ászon ment tönkre a magyar gentry.

Persze egyszer-másszor sikerül az ilyen vakmerő kirándulás. Megesik, hogy valaki ilyen félászra végigcsinál egy egész nagy ferbli-hadjáratot, tűr besszert és blindet, kóstát és

ráveretést, s a végén huszonegygyel kihúzza a kasszát. Ilyenkor nagyra van a bátorságával, s hirdeti a közkeletű hazug mondást:

- A ferbliben nincs rossz kártya!...

De azt elfelejti az ilyen hazárdőr, hogy átlag huszonöt-ször-harmincszor kell ilyen kis kalandokba bocsátkoznia, míg egyszer valahogy sikerül. S nem húzhat egyszerre olyan kasszát, hogy a harminc hiábavaló kísérlet költségeit csak részben is fedezze.

Aki nyerni akar, csak tele kártyával legénykedjék. De akkor aztán feküdjön bele alaposan. Mindent ki kell venni a kártyából, ami benne van, de egy garast se szabad rászánni olyan kártyára, ami nem teszi nagyon is valószínűvé a nyérést.

Azt is tanuljátok meg, tisztelt növendékeim, hogy a kártya, épp úgy, mint az asszony, a leg-szeszéyesebb teremtmény, de e mellett rettenetes következetesség van benne. Ezért mindig azon legyetek, hogy lehetőleg a veszőkkel kerüljete össze hadakozásra. A veszítő tovább fog vesztetni, azonfelül elvesztette a hidegvérét, nem tudja megbecsülni és kihasználni a kártyáját, és könnyen elijeszthető, mert a maga árnyékától is fél és a szerencsétlenségétől megijedt. Aproposz ijesztés! Ez egy nagyon fontos tényező a ferblinél. Ha erre lehet szabályt csinálni, az legyen a szabály, hogy ijesztetni csak ritkán szabad. Elvértve, minden tizedik, tizenegyedik kassza után. Soha se olyankor, amikor feltűnően nagy a kassza, mert erről nehezen tudnak lemondani a játékosok. Akkor is nehéz az ijesztés, ha csak egy emberrel maradtunk a végén. Ez az egy, főképp, ha nyereségben van, megadja bizonyosan a visszahívást. Ő azt fogja mondani, hogy kíváncsiságból, valóságban azonban azért, mert meg akarja nyerni a kasszát. Mert nem hisz nekünk..

Amikor ijesztetni akarunk, se túlságosan nagy összeget ne hívjunk, se nagyon kicsit. Még a kisebb összeg inkább bizalmat gerjeszt, mint a nagy, ami mindig felkelti a gyanút. A kis összegre még rámondja az ellenfél:

- Még ezt is ki akarja belőlem szedni? Csak azért se. Nem adom meg.

Legjobb, ha ijesztéskor még két-három játékos van a kasszára. Ilyenkor elől nehezebben adják meg a visszavágást, mert még két-három ellenféltől tartanak, s bizony eldobnak akárhányszor nagyobb kártyát is. S aki így eldobja a kártyáját, rendszerint mond valamit:

- Nem adom meg. Pedig háromszorom van...

Ennek az eldobásnak szuggesztív hatása van a többi játékosra. Egyik se akar ügyetlenebb lenni a másíknál s ő is eldobja a háromszorát.

Mivel a ferbli-játék veszedelmes, pénzt evő játék, sohase árt a legnagyobb óvatosság sem. Főképp ha rosszul jár a kártya. Ilyenkor vagy abba kell hagyni a játékot, vagy a legnagyobb mértékben takarékoskodni kell a veszteséggel.

És ha jár a kártya? Akkor nem kell tanács. Akkor üsd a felebarátodat, amíg meleg...

TIZENÖTÖDIK LECKE. A huszonegyes.

Az urak úgy hívják, hogy kocsisjáték és nem szívesen játszzák. A kocsisok ellenben úri-játéknak nézik s inkább megmaradnak a duráknál.

Persze, hogy mindeniknek igaza van. Úrnak valóban kocsisjáték, amihez se hozzáértés, se nagy intelligencia nem kell; a kocsisnak meg úrijáték, mert ha csak dióba megy is, akkor is lehet egy zsákra valót veszíteni. Mégis játszzák a huszonegyest mindenfelé, ahol éppen kártyával játszanak. Hogy mért, nagyon könnyű kitalálni. Először sokan játszhatják, hatan is, vagy nyolcan. Nem kell hozzá se tudás, se készség, se valami különös játékos-talantum. Aki először veszi kezébe a kártyát életében, huszonegyest már az is tud játszani. Így aztán véletlenül összekerült társaságokban alig lehet szó más játékról, mint huszonegyesről. Erre senki se mondhatja, hogy nem érti.

Hiába, a malom mindig népszerűbb játék marad, mint a sakk.

A huszonegyes, mint a legtöbb bankos játék, igazságtalan és fosztogató. Az az alapja, mint a nasi-vasi-é, a lengyel banké (kopka), a trente et quarante-é vagy a roulette-é. Alakul egy bank, amely ha győzi pénzzel, mindenképpen kifosztja a játékosokat, mert nem egészen jogos kiváltságot és előnyt biztosít magának.

Hogy mi a bankos játék teóriája? Hát az a tenger, amelybe beleömlenek a kis patakok és a nagyobb folyócskák. És a tenger elnyeli valamennyit. A nagy pénz fölszívja a kicsit, a nagy tömeg vonzza az apróbb atómokat.

A huszonegyesben a banknak első kiváltsága a fuccs. Aki befuccsol, az fizet. Mindegy, hogy mije lesz a bankárnak, fuccs lesz-e ő is, vagy nem, már előre be kell fizetni a bankjába s ő a még egészen meg se nyert összeget szépen értékesíti tovább, növelheti és gyarapíthatja.

Hát játék az, ahol a bankár összenyerheti az egész kompánia pénzét anélkül, hogy csak kártyát is venne magának?

Nem kisebb abszurdum, hogy egyforma kártya esetén a bankár nyer. Én koalíciós politikus vagyok, tehát nem volna szabad olyan elveket vallanom, hogy az egyik tizenhét nem különb tizenhét, mint a másik tizenhét. De ami megjárja a politikában, a kártyában mégis csak disznóság. Az aprés intézményét okvetlenül be kellene hozni a huszonegyesben.

Még egy nagy baja van ennek a simplex és minden szellem nélkül való játéknak. Sehol és semmiben se lehet olyan könnyen csalni, mint a huszonegyesben. Egy-két jegyes vagy könnyen felismerhető kártya teljesen megfordítja a játék menetét. Akinek finom tapintása van az ujjában (pedig a veszedelmes kártyásnak jóformán valamennyinek van), az mindig tudja, milyen kártyát ad le: figurát-e vagy számos kártyát. Volte-okat vágni is könnyű mesterség és senkise fogja észrevenni, ha a bankár az ászára mutató figurát egy ügyes mozdulattal eltünteti.

A huszonegyesnél történik meg leggyakrabban, hogy a kártyák száma, ha játék közben megolvassák, nem stimmel. Csak harminc vagy huszonnyolc van a pakliban. Valaki egyszerűen eltüntetett egy babát, hogy ne legyen fuccs. Persze az ilyen figura a zsebben vagy a széken sokat ér a hamis játékosnak, amikor tizenhatra vagy tizenhétre resztált. Ilyenkor - ha lehet - megint szépen előcsempészi.

Ha játék közben megolvassuk a kártyákat és nincs meg mind a harminckettő, akkor bizonyos, hogy van a társaságban hamisjátékos.

De ha megvan a harminckettő, akkor még nem bizonyos, hogy nincsen. Esetleg már vissza is csempészte.

De mivel mégis játszunk huszonegyest, önök is, tisztelt hallgatóim, és én is, az önök mestere, elmagyarázom, hogyan kell ezt a játékot játszani.

A főtörekvés mindenesetre az, hogy bankárok legyünk. Mivel a bankadónak megmérhetetlen előnyei vannak, természetesen ajánlatos, hogy ezeket az előnyöket magunknak biztosítsuk.

A bankba nagy összeget kell tenni. Olyat, amely már valamivel nagyobb, mint amilyenek a játék arányai. A nagy bankot nehezebb szétszedni, mint a kicsit. Az elefántot is nehezebben falják föl, mint a legyet.

Persze megeshetik, hogy a bankunkat sprengolják. Hát ez malőr. Akkor menjen tovább a játék és szolidan, mérsékeltén, óvatosan rakosgassunk apró tétet, amíg megint ránk kerül a bankadás sora.

De ha sikerül a bank, adni kell rogyásig. Akkor vérezzen bele mindenki.

Mondok egy játékos-teóriát. Ez se egészen tökéletes, de talán a legjobb. Ha a bank szaporodóban van, nem szabad retirálni. Addig kell adni, amíg a nyerési időszak tart. Azaz, míg egy-egy körülöztetés gyarapodást és hasznot jelent. Még akkor se kell retirálni, amikor már hihetetlen összeget nyertünk össze. Mert a hihetetlen összegnél is vannak nagyobb összegek.

De ha egyszer, csak egyetlen egyszer csak egy garast is veszít a bank, hogy csak valamivel is többet fizet, mint amennyit nyer, akkor érkezett a visszavonulás ideje. Ez gyengéd figyelemztetése a szerencse istenasszonyának. Mintha csak azt súgná:

- Fiu, itt veszteni is lehet!...

Vesztésre pedig sohse legyen kedvünk. Ilyenkor retirálni kell.

A végeredmény tehát ez:

1. Huszonegyest csak olyankor játszom, amikor nem kínálkozik jobb játék.
2. Mivel igazságtalan a játék, az igazságtalanság haszna legyen a mienk. Tehát bankot kell adni.
3. Mint pointeur mérsékelt vagyok, mint bankár hazárd.
4. Amíg gyarapszik a bank, nem adom ki a kezemből, amint apad, rögtön futok.
5. Növekvő bank ellen alig játszom, a fogyó bankra rávetem magamat.
6. Leginkább baccarat-t játszom.

TIZENHATODIK LECKE.

A baccarat.

Le a kalappal, uraim! Fejedelem közeleg, a játékok királya.

Ami az oroszán az állatok közt, az a baccarat a kártyajátékok között. Nem azt jelenti ez a kissé merész hasonlat, hogy a baccarat a legkülömb és legtökéletesebb játék. Nem az. Hiszen az oroszánál is van erősebb és nagyobb állat: az elefánt; van szebb és formásabb: a ló; van ravaszabb: a róka; van félelmetesebb: a tigris; van fürgébb és sebesebb: a zerge; van okosabb: a majom; van becsületesebb: a kutya; van hasznosabb: a tehén.

A baccaratnál is van félelmetesebb játék: a ferbli; van okosabb és ravaszabb: az alsós; van formásabb és szebb: a whist; van nemesebb: a tarokk; van egyszerűbb: a huszonegy; van becsületesebb: a piquet; van nagyobb forgalmat ígérő: a trente et quarente; van hasznosabb: a mariage.

De ha egyes részletekben vannak különbek is, mégis csak a baccarat a játékok fejedelme, mint az oroszán az állatoké.

Aki baccarat-t akar játszani, a következő tulajdonságokra van szüksége:

Nyugodtság és hidegvér. Ez a két erény a legfőbb és legszükségesebb. Arra való, hogy a játékos higgadtan és szinte csalhatatlan pontossággal előre megállapíthassa a nyerési és veszteségi esélyeit. Hogy ne legyen úr fölötté a játékszenvedély, hanem ő uralkodjék a mások szenvedélyei fölött.

A nyugodtság és hidegvér azért is szükséges, hogy az ember ne csak az idegeinek, de az arcvonásainak, mozdulatainak, az érzéseinek is ura lehessen. A nyugodt és hideg ember változatlan arcvonásairól nem olvashatja le senki, hogy nyer-e, vagy vesz, jó kártyája van-e, vagy rossz, azért várja-e türelmesen a bankár „Adok”-ját, hogy bevághasson, vagy azért, hogy kiterítse a nyolcas slágerjét.

De ez még nagyon is kevés, a nyugalom és hidegvér. A játékosnak legyen ezenfelül szertelen önuralma és végtelen fegyelmezettsége. A legtöbb játékos e kettőnek a hiányán pusztul el. Négy-öt veszített tétel annyira konsternálja, hogy hanyatt-homlok rohan a pénze után; négy-öt nyert tétel annyira elbizakodottá teszi, mintha törvény volna és természeti szükség, hogy mindig vele legyen a szerencse. Önuralom és fegyelmezetség kell ahhoz, hogy a játékos mindig mérsékelni tudja a balvégzetet és kizsákmányolni a szerencsés negyedórát...

- No de ez még semmi! - mondaná vitéz Joannes Hány.

Nagy pszichológia is kell és föltétlen emberismeret. Aki ezek nélkül a tulajdonságok nélkül ül le baccozni, az csak a maga kártyájával játszik. Az ilyennek a játéka szakasztott olyan, mint a puszta szigetre kivetett Robinzonok szerelme. Elpusztulnak bele. A magam kártyáját megnézni szinte a leglényegtelenebb dolog a játékban. Az egy pillanat műve. Az a fontos nekem, hogy (ha van gusztja) a mások gusztálását figyeljem. Persze nem úgy, hogy rámeresztem a szememet s feltűnően lesem, vajjon spitzre gusztál-e, vagy páratlan kártyát keres. Fáradtan, egyszerűen, szinte mozdulatlanul ülve és nagy álmosan vetem a tekintetemet hol jobbra, hol balra. De ez az oldalpillantás elég kell hogy legyen arra, hogy hamarébb tudjam az ellenfelem valószínű kártyáit, mint ő maga.

(Most egy pillanatra kitérek, mert éppen a gusztálásról esett szó. A legtöbb kártyás-ember szeret gusztálni. Sőt mondhatnám, hogy nagyon sokan a gusztálás kedvéért kártyáznak. Van is benne valami izgatató gyönyörűség, előbb fölül nézni a kártya csücskét, ha vajjon vonal mutat-

kozik-e, vagy két színes pontocska oldalt, vagy egy pont a középén, avagy semmi se, csak csupa fehérség. Azután alul kezdenek gusztálni, hogy páros-e a kártya, vagy páratlan. Azután meg a hosszú oldalon, hogy két pont mutatkozik-e, vagy három, vagy négy.

Ez a játékosnak kellemes multság, meghosszabbítása az izgalomnak.

Nekem nézőnek és figyelőnek pedig hasznos ujjmutatás. Ha felülről gusztál az ellenfél és kedvetlen arckifejezéssel abbahagyja, figurát kapott. Ha valamivel lejjebb húzza a felső kártyát s abbahagyja a gusztát, akkor ásza van. Ha felülről nézi a kártyát, majd alulról s aztán nem gusztál tovább, kettese van, vagy hármasa. Ha most aztán oldalt is erősen tanulmányoz, akkor számos kártyát keres, négytől-tízíg. Arra is figyelhetek, hogy az oldalt való gusztáláskor milyen mélyen húzza szét a kártyát. Ilyenkor keresi belül (főképp, ha káró kártyája van) a magot. Hogy négyese van-e, vagy ötöse, hatosa, vagy hetese, nyolcása; hogy kilences-e a kártyája, vagy tízes.

Az erősen gusztáló ember mindenesetre szenvedélyes kártyás és minden körülmények között balek. Mert arról ne beszéljen nekem senki, hogy a gusztálás is lehet nem őszinte. A kis ravasz be akarhat csapni, s amikor már régen tudja a kártyáját, mégis tovább gusztál, s még a figurát is háromszorosan gusztálja: alulról, fölülről és oldalt.

Ez hiábavaló iparkodás. Akármilyen ravasz színész valaki, mégis látom, mikor gusztál komolyan, s mikor mókából, hogy félrevezessen. Az a pillanat, amikor fölismerte a kártyát, nyomot hagy az arcán, s ha ő még ezután is tovább gusztál, már én feléje se nézek.

Ezért van, hogy az amerikai yankee, amikor leül pokert játszani, zöld szemellenzőt húz a homlokára. Mert ő szeret gusztálni, de nem akar balek lenni. Kíélvezi mindazt, amit a kártya ígér, de nem akarja, hogy a gusztájából rájöhhessenek arra, hogy mire megy és mit keres.

Az amerikai, ha leül pokerezni, mindjárt ezzel kezdi:

- Uraim, nekem fájós a szemem. Úgy-e, nem veszik rossz néven, ha felteszem a zöld szemellenzőt?

És akár rossz néven veszik, akár nem, ő bizony felteszi. Pedig a poker-kártyánál a gusztát nem is olyan áruló, mint a makaókártyánál. Amott minden kártyán (praktikus nép a yankee) oldalt föl van írva számokkal is, hány szeme van a kártyának.

Az európai kártyás nem ily óvatos és okos. Ezért vigyázni kell a gusztálással.

Lehetőleg ne gusztáljunk tehát a bacchan és lehetőleg olyanokkal ülünk le játszani, akik gusztálnak...

Mi kiváló tulajdonság is kell még ahhoz, hogy valaki jó baccozó legyen? Józanság, ügyesség, erős számító tehetség, jó megfigyelés, örökösen éber figyelem, föltétlenül gentlemanlike viselkedés, de hozzá kalmár számítás, amely mindig tudja, hogy mennyit lehet a legjobb esetben a kiszemelt társaságtól nyerni - és mennyit érdemes erre a kis üzletre megreszkírozni.

Amint ezekből látnivaló, a baccarat nem való kiskaliberű embereknek és játékosoknak. Egész embert igényel. S már látom a tisztelt urak arcán az ilyenforma ellenvetést:

- Kérem, ha én bennem annyi jeles kiválóság van, amennyit a mester a baccaratjátékostól követel, akkor én lehetek vicispán, miniszteri tanácsos, országos képviselő, de még regényíró is.

Igazatok van, fiaim. Még külön emberek is lehettek ennyi becses tulajdonsággal. Csakhogy baccozni akkor se fogtok tudni. És akkor miből fogtok élni? Mert a képviselőség és a regényírás gyönyörű mellékfoglalkozás Magyarországon. És mind a kettő, jó is arra, hogy az előkelő játéktermek ajtait megnyissa.

A baccarat meg arra jó, hogy az ember fejedelmileg éljen. Hogy szeretőt tarthasson és versenystállót. Hogy utazhasson, de otthon is maradhasson. Hogy birtokot vásároljon és jó-tékonyságot gyakoroljon. Szóval, az ember azért lesz vicispán, képviselő, miniszteri tanácsos vagy író, hogy baccozhasson.

De azt már csak a jövőre mondom el, hogyan kell baccozni...

TIZENHETEDIK LECKE.

Hogyan baccozzunk?

Jaj, fiúk, ez nagyon nehéz. Mert én itt beszélek és beszélek, adok gyakorlati és elméleti tanácsokat, elmondom a baccarat-játék titkát és filozófiáját, aztán ti, fiúk azt hiszitek, hogy most már kész mesterek vagytok, rohantok kártyázni és - elvesztitek az ingeteket.

Hiába, én csak a kártyázás módját mondhatom el. Jó kártyát nem adhatok hozzá (legfeljebb, ha én osztom, akkor pedig nem szívesen adok). A játéknál pedig az első és legfőbb kellék a jó kártya, vagyis a szerencse...

Ne mosolyogjatok ezen, fiúk, s ne morogjatok az orrotok alatt:

- Hohó, hát ezért tanulunk mi már hónapok óta, hogy azt tanuljuk meg, amit úgy is tudtunk? Hiszen jó kártyával a pincsi kutyám is tud nyerni!...

Nem tud. Ti se tudtok, a legritkább ember tud. A szerencse csak arra való, hogy a játékos nyerhessen, a tudás és hozzáértés arra való, hogy okvetetlenül nyerjen.

De lássuk csak, hogyan megy a baccozás a gyakorlatban.

Megérkezem a játékos helyre. Valamelyik kaszinóba. Én hideg fürdő után megyek, a többiek pezsgős vacsora után. Én beleülök egy hintaszékbe és az esti lapokat nézegetem (vagy ilyen izgalmas politika idején inkább az illusztrált külföldi lapokat), ők leülnek a bacc-asztal mellé. Én egy cigarettára gyujtok, ők vastag havannákat szívnak, pezsgőt isznak és verik a blattot.

Úgy éjfél körül járhat az idő.

Első dolgom egy oldalpillantással megnézni az urakat és - megbecsülni. Tegyük fel, hogy nagyon tisztességes párti, amelyből pénz néz ki, sok pénz. Itt érdemes egy kis jeube beleereszkedni.

Ti azt hiszitek, hogy én most lassan odamegyek a játékasztalhoz, körülnézni. Dehogy. Feléjük se nézek többet. Inkább hívatom a komornyikot:

- Nézze, barátom, a hátulsó csöndes kis szalont nyissa ki nekem. A diványra tegyen egy szarvasbőr-vánkost. Fáj a fejem, ledülök egy kicsit pihenni.

Tíz perc múlva jelenti a komornyik, hogy minden rendben van.

Most visszavonulok a kis szalonba. De előbb mondom a komornyiknak:

- Akármilyen történik, bárki keres, fel ne keltsen. Három óráig aludni akarok. Ha az urak még három óráig is játszanak, akkor keltsen fel. Ha addigra elmentek, hagyjon aludni, amíg magamtól felébredek...

Fogadok tízbe egy ellen, hogy háromkor még játszanak. Ha a kaszinókban leülnek éjfélkor baccozni, sohase hagyják abba háromkor.

A komornyik tehát óvatosan kopog és fölkelt. Már hozza a hideg mosdóvizet is. Amíg szép lassan mosakszom és öltözködöm, megtudom, hogy kik vannak még benn. Ki a vesztő, ki a nyerő? Mekkora a differenciák? Mit ittak az urak és mennyit? Milyen méreteket öltött a játék? Minő tételek járnak?

Most aztán bemegyek a terembe.

Persze nagy halloh-val fogadnak. Friss pénz jött.

- Csak véletlenül vetődtem fel, erre jártomban. Fontos ügyeim vannak, de közből akadt egy szabad félórám. Egy kicsit nézem a játékot.

Miután jól megnéztem a játékosokat, vajjon minő állapotban vannak, hamarosan számvetést csinállok. Hogy mennyi néz ki a társaságból? Mennyit lehet tőlük nyerni?

Mondjuk, hogy kétszázezer frankot vagy koronát nyerhetnék a két vagy három úrtól, a rakosgató kibiceket is beleszámítva. Ezután elhatározom magamban, hogy húszezer frankot vagy koronát rászánok a kis kirándulásra. Mindig a nyerhető összeg tizedrészét.

Ez az elhatározás talán a legfontosabb része a játéknak. Ennél csak egy fontosabb dolog van: vasakarattal ragaszkodni ehhez az elhatározáshoz. Vagyis, ha elveszett a húszezer koronám, ha török-szakad, abba hagyom a játékot és megyek. Egy vörös rézkrajcárral se lépem túl a kontemplált összeget. Nem futok a pénzem után. Ha elvitte az ördög, vigye el az ördög.

Ha ilyen játék mellett csak minden tizedik alkalommal fogom meg egyszer a tisztelt kompániát, akkor se vagyok még veszteségben.

S ne gondoljátok, fiúk, hogy én valami nagyon könnyen adom le a pénzemet. Óvatosan, körültekintéssel, mérséklettel játszom, amíg az én bőrömre megy a játék. Nem ugrálok, nem rakok nagy téteteket, nem duplázok vagy négyszerezek. A hátam mögött álló kibiceknek jó dolguk van, ha nem jár a kártyám. Rakhatnak annyit a kártyámra, amennyit csak akarnak. Én megelégszem a legminimálisabb tétellel, vagy ha semmit se hagynak nekem, úgy is jó.

Bezzeg, ha megfordul a szerencse, mint a vitorlásnál a szél, akkor majd csak a magam vitorláit dagaszthatja.

Mint pointeur egyébként is mérsékelt vagyok, mert a baccban az igazi élvezet és a nyereségnek igazi forrása a bankadás. A pointeur nyerési módja a csipegetés, a bankár lavina-módszer szerint dolgozik: minden leosztás megduplázzhatja az egész bankot. A pointeur egy tízezer koronás bankból, - hacsak sok intervallum nincsen, ami a más pénzt fogyasztja, - csak ötezer koronát vehet ki, vagyis inkább a bankár csak ötötezer koronát veszíthet egy-egy félnél. De a pointeur veszteségének, vagy ha úgy tetszik, a bankár nyereségének nincs is határa. Mindent összenyerhet, ami az asztalon van, sőt még annál is többet.

A bankárnak egyéb kiváltsága is van. A harmadik kártya felütése. Mielőtt bevágnék, tudom, hogy mit kapott a két játékos. S ez a feldobott kártya a legtöbb esetben nemcsak biztos számítási alap, de igen gyakran nyert játékot jelent. Ha figurát adok le, ha nyolcast vagy kilencest ütök fel, szinte biztos játékom van. Akkor már (pláne, ha egy kis emberösmeret, játékos-fiziognómia, tudás és teljes józanság és higgadtság támogat) pontosan tudom, vajjon megállhatok-e akár háromra is, vagy be kell vágnom hatra is.

Bankot tartani, fiúk, minél tovább és minél gyakrabban a bankot kézben tartani, - ez a baccarat. Amikor bankos vagyok, én vagyok a helyzet ura, s ha még egy kis szerencse is támogat és sikerül öt-hat kilencest kivágnom egymásután, akkor egyenesen verhetetlen vagyok. Ilyenkor - pedig ez nem is olyan véghetetlen ritka eset, - írnak aztán másnap a lapok: „Nagy veszteségek a kaszinóban”, vagy „Százvezres kártyajáték” címmel...

Egyre figyelmeztetek még benneteket, tisztelt hallgatóság. Hiszen mondtam, valami szerencse kell minden játékhoz. Arra jó a diszciplína és tudás, hogy az ember a balvégzetet mérsékelje és a szerencsét kihasználja. Arra jó a higgadtság és mérséklet, hogy még akkor se törjünk le, ha csak minden negyedik, ötödik vagy hatodik alkalommal mosolyog ránk a szerencse. De mit csináljon az, akit állandó balvégzet üldöz? Aki mindig pechben játszik? Aki hiába mérsékli a balsorsot, mert egyre üldözi, és hiába fokozza a szerencsét, mert mindig kerüli?

Mit csináljon az ilyen játékos?

Ne kártyázzék!...

TIZENNYOLCADIK LECKE. Kártyás asszonyokról.

Valamelyik játékról mondtam már, hogy egy szerelmes pár számára jelölték ki.

A hallgatók (közbeszólnak): A piquetról...

A mester: Persze, hogy a piquetról. Ennek a játéknak a természete olyan szelid és olyan intim, hogy igazán szerelmeseknek való. És ha asszonyonyal kártyáznom kellene, csak ezt a játékot játszánám vele. De - ezt a minap elfelejtettem mondani - lehetőleg mindég a más feleségével játszánám. A magamé (ha lesz) ne tanuljon meg kártyázni. Vagy ha mégis megtanul, ne kártyázzék. Vagy ha mégis játszik, játszszék mással.

Az asszony a legtöbb dologban szertelen és túlzó. Aki dohányos lesz az asszonyok közül, egész nap pipázik; aki szép ruhákban találja a kedvét (ez a leggyakoribb asszony-szenvedély), képes volna egész vármegyéket tönkretenni; aki sportokat űz, ezeket viszi túlzásba, s aki kártyára adja magát, veszedelmesebb, szenvedélyesebb, hazardabb és vakmerőbb kártyás lesz minden férfinél.

Amely férfiember nagyon szeret kártyázni, annak adhatok egy jó tanácsot. Menjen el néhány ismerőséhez (lehetőleg ne a legintimebb barátaihoz) és mondja neki ezeket:

- Tisztelt uram, egy nagy szívességre kérem. Ma nagyban fogok kártyázni. Jöjjön el még két úrral a játékomat nézni. Figyeljenek meg játék közben. Hogy elég higgadt vagyok-e, szépen játszom-e, ura maradok-e a játékszenvedélyemnek? Figyeljenek meg s mondják meg őszintén és igazán, más-e az arcom, ha nyerek és más-e, amikor vesztek? Tudok-e ezeket veszteni anélkül, hogy az arcom elfintorodnék, és ami még nehezebb, tudok-e szépen, nyugodtan és elegánsan nyerni?

Minden kártyás figyeltesse meg magát három-négy érdektelen, jóízű, okos emberrel, hogy tud-e szépen játszani. S ha azt mondják neki, hogy nem, tegyen úgy, mint az egyszeri zsidó. Ha annak hárman azt mondták, hogy be van rúgva, hazament és lefeküdt aludni. Még akkor is, ha egy csepp bort se látott aznap.

Asszonynak hiába adnám ezt a tanácsot. Először mert nem fogadná meg, másodszor mert minden asszony csúnyán kártyázik.

Régebb időkben a piktorok nagyon szerettek éjjeli kártyázókat megfesteni. Ez roppant népszerű téma volt, s gyönyörű, hatásos képeket hozták ki belőle. Beesett, halavány arcok, karikás, tágra meredt szemek, ökölbe szorult kezek, - ezek voltak a főmotívumok. Csupa kétségbeesett, halálra vált ábrázat, közbül pedig egy-két vigyorgó, pokoli arc, - ezek a nyerők.

Roppant jól hatott az ilyenfajta kép. Pláne rossz mécses-világítás mellett, miközben az asztalon szerteszórva heverték az aranyak, a bankók.

Persze, az ilyen kártyás a régi világban utóbb föltette a kockára vagy a kártyára a birtokát, a kastélyát, a lovát, a feleségét. (Erről meg színdarabokat írtak régente.) Végezetül pedig föbelőtte magát.

Ma már nem festenek a piktorok ilyen idegizgató képeket. Mert a téma nem igaz. Nincsenek ilyen kártyások, még a lebujokban se. Hanem smokingban vannak vagy frakkban s mindnek piros és mosolygós az ábrázata. Nem lehet rajtuk meglátni, hogy ki nyer és ki veszít; egyformán előkelő és egyformán szeretetreméltó valamennyi. Az, aki a századik ezrest süllyeszti az erszényébe, ugyanolyan érdektelen nembánomsággal néz bele a világba, mint aki az utolsó

ezresét veszi ki a tárcájából. (Ha éppen véletlenül igazi pénzbe játszottak. Mert a rendes játékban a geton még kevésbé izgat.)

De egészen más a kép, ha asszonyok játszanak, vagy csak egy-két asszony is van a játékban.

Az asszony, aki az életben rendszerint elsőrangu színművésznő, mihelyt kártyát vesz a kezébe, absolute nem tud az idegeinek parancsolni. Ideges lesz, kapkodó, szenvedélyes, lázas. A nyereségvágy kiül az arcára, a kapzsiság a szemébe. A legszebb asszonynak is Medusa-feje lesz, amikor kártyázik.

Talán nem is a pénz teszi és nem is a kapzsiság. Csak az asszony-természet, amely mindég diadalmaskodni akar. Mert akár hihetetlenül nagyba kártyázik, akár csak babba vagy fillérekbe, a női kártyás egyformán ideges, erőszakos és nyereségvágyó.

Annyira megy ez a diadalmaskodó szép asszonyoknál, hogy egyenesen meggyűlölik azokat, akik nyerni merészkednek tőlük. Csak figyeljétek meg, milyen szemeket mereszt a kártyás asszony az ellenfelére, amikor behúzza előle a kasszát. Ha tekintettel ölni lehetne, a nyerő már halott volna, még mielőtt a kezét a pénzre rátette.

Az asszony képes a kártya-szenvedély tökéletes rabjává lenni. Mindig ő az, aki a játékot sürgeti és mindig ő az, aki nem akarja abbahagyni. Az elegáns öltözködést elmulasztja az asszony a kártya kedvéért; lemond miatta a hódítási vágyról; s aki mindig szép akar lenni és tetszeni vágyik, ha elragadja játékszenvedélye, elárulja összes gyöngéit, hibáit, csúfságait. Akárhogy szereti az ékszert, zálogba teszi vagy eladja gyémántjait és aranyait, hogy kártyázhasson, sőt még drágább kincsektől is gondolkodás nélkül megválnak, hogy az ördög bibliáját forgathassa.

Ha valakinek ördög a kártya, az asszonynak bizonyosan az. Mert az asszony - a legtisztább lelkű és legnemesebb gondolkodású is - a legkisebb skrupulus nélkül csal a kártyában. Ha észrevétlenül ki tudja cserélni egyik vagy másik kártyáját, szonika megteszi. Egy-egy kártyáját a szoknyája ráncai közé dugni, semmi néki. Ha kell, hazudik; ha szükséges, megesküszik a radnai szent szűz Máriára, hogy ő az első a ferbliben, vagy nem volt magja a káró hetesnek, amit kivágott.

Még ha egymásközt játszanak az asszonyok krajcárosokba ramslit, akkor is csálnak. Ha férfiakkal játszanak akármit, még jobban csálnak...

...Szóval asszonyokkal ne kártyázzatok, fiúk. Csak asszonyokért...

TIZENKILENCEDIK LECKE. Nagy kártyásokról.

Vidéken is, külső országokban is, de legfőképpen itt a kártya főhazájában hébe-korba feltűnik egy-egy nagy kártyás. Egy-egy alak, aki jön, mint az üstökös s viselt dolgairól csakhamar legendák keringenek. Hogy milyen szépen játszik, hidegvérrel, számítással, tudással, okosan. Nyer is nagyobb összegeket hol itt, hol ott. Kimegy hébe-hóba külföldre is vendégszereplésre. Látják a milliomosok klubjában a bacc-asztalnál, látják Monte-Carlóban a roulette vagy a trente et quarante mellett. Meg-meg hazajön és itt járja végig a klubbokat és kaszinókat. Mindenhol játszik és mindig.

És egyszer csak letörök, mint egy versenyló. Defaultler lesz, a kaszinókból kigolyózzák vagy kinézik, a klubbokba nem eresztik be, a hajdani partnerei elfordítják a fejüket, ha szembe találkoznak vele az utcán. Apró, obskurus kávéházakba jár, hatosokba játszik. Néha ír hajdani barátainak egy-egy pumpoló levelet, s ha sikeres a kísérlet (a régi ismerősnek éppen szerencséje volt a kártyán), akkor egy-két napig úr. Aztán megint kibicel, vagy leül ismeretlen alakokkal pénz nélkül kártyázni.

Itt hamar elmondok egy adomát, amit a kaszinókban is ösmernek. Két hajdani nagy kártyás kerül össze és leülnek piquettezni. Hatosba játszszaák százát. Egész nap kártyáznak, végre leszámolnak. Az egyik nyert három forint ötven krajcárt.

- Majd legközelebb fizetek, - mondja a veszto. - Nincs nálam egy garas se.

A nyerő iszonyu dühvel ráförmed:

- Maga alávaló csaló! Hogy mer leülni kártyázni, ha nincs pénze?... Adjon legalább egy forintot, különben nem tudom kifizetni a pikkolómat!...

A legvége a tökéletes elzüllés...

Azt hiszitek, hogy most meséket mondok. Pedig ez a komoly igazság. Nem említek neveket, - minek az? - de ha végigjáratom emlékezetemet a hajdani nagy kártyásokon, nem találok meg egyet se. Vagy visszavonult idejében, vagy tönkre ment valamennyi. Egy sincs meg a régiek közül. De vannak újak, akik mind, egytől-egyig elpusztulnak és elzüllenek.

Miért?

Mert nem okos kártyások. Egy se okos kártyás az, aki mindég játszik.

Eridjetek el, figyelmes hallgatóim, egy kisebb korcsmába vagy klubba, ahol hatosokba ferbliznek vagy koronákba makaóznak. Ott a kártya-asztal mellett találtok egy kis poharat, amit úgy hívnak, hogy „pinka”. Kicsike kis pohár, alig-alig meszelyes, mégis ebbe fullad bele minden játékos.

Számítsátok ki, fiaim. Hatan játszanak egy asztal körül mindennap hatosos ferblit. Az asztalon forog (mondjunk sokat) öt-hatszáz forint. És beraknak a kártyáért a pinkába húsz-huszonöt forintot. Inkább több dukál bele, mint kevesebb. Ez kitesz egy esztendő alatt 9125 forintot. Ennyit okvetetlenül veszít a hat játékos egy esztendő alatt. Pedig csak hatosokba játszottak és egyik sincs abban a helyzetben, hogy egy-kétezer forintnál többet veszítsen évenként.

De a pinka azért vígan eszik tovább. A második esztendőben is megeszik vagy tízezer forintot, a harmadikban is. A kis maroknyi pohár győzi, végre a kártyások nem győzik. Belepusztulnak a kis pohárba.

A nagy, fényes, előkelő kaszinókban, ahol tízezrekbe megy a játék, ott a pinka már nem kis pohár, hanem nagy hordó. Nézzétek csak meg egy-egy nagy kaszinó vagy park-klub évi mérlegét. Ott a tagdíj-jövedelem semmi. A bevétel semmi. A kártyapénz minden. A kártyapénzből építenek palotákat, a kártyapénzből rendeznek multságokat, a kártyapénzből gyakorolnak jótékonytságot. (Ha ugyan gyakorolnak jótékonytságot.) Egy-egy ilyen nagy kaszinónak a kártyapénz-jövedelme százezreket tesz ki.

Ezért pusztulnak el a kis kártyások épp úgy, mint a nagy kártyások.

Ha még mindehhez hozzáveszitek, hogy a kártyás ember könnyelmű ember és a nyert pénz könnyű pénz, akkor megértetek mindent.

Nézzétek csak meg a kártyást a polgári életben, hogy bánik a pénzzel. Ha nyert, nincs olyan drága dolog a világon, ami neki olcsó ne volna. A szeretőjének butónokat vásárol, a barátait pezsgőzteti és megvendégeli, a kibiceit pénzzel tömi, a kocsisának nagy bankóval fizet, a cigánynak százásokat dob oda.

Ha pedig vesz, ugyanezt csinálja. Vigye az ördög az egészséget, ha már kikezdte.

Ezért van az, fiaim, hogy minden kártyás-dicsőség rövidéletű. Néhány esztendő csak és a nagy kártyásból kis kártyás lesz, a híres gavallérból züllött alak...

Mi hát erről a tanítás? Mert erről is van.

Az a tanításom, hogy nem szabad mindég kártyázni. És nem szabad mindég ugyanazokkal kártyázni.

Aki mindennap vagy minden éjszaka ott ül a kártya mellett, olyan lesz, mint a hasisevő vagy a morfinista. Úgy hozzászokik az izgalomhoz, hogy már nem tud ellenni nélküle. És akkor úr lesz fölötte a kártya. Elveszti a nyugalmát, a higgadságát, a biztosságát. Nem tudja kormányozni a szerencsét, mert ő maga van a szekere elé fogva.

És - megeszi a pinka...

HUSZADIK LECKE. Sipisták.

Utálatos egy szó. Félek kimondani is, hát még beszélni róla!

Mi az a sipista? Aki hamisan játszik, csal, jogtalan előnyöket zsákmányol ki a maga hasznára. Azt hiszem, a büntető törvénykönyvben nincs a sipistaságra külön paragrafus s a jó öreg Csemegi Károly a sipistaságot a csalás rovatába sorozta be.

Mi a csalás?

Ha jogászembertől kérdezem, le fogja darálni a paragrafust:

- Aki másokat ravasz fondorlattal tévedésbe ejt vagy tévedésben tart, hogy magának jogtalan anyagi hasznot biztosítson...

Jogászfogalom szerint tehát ez a sipistaság. És ha így van a dolog, bizony ki kell mondani a sujtó szentenciát: minden kártyás ember többé-kevésbé sipista. Egyenesen azért ül le kártyázni, hogy másokat ravasz fondorlatokkal tévedésbe ejtsen és tévedésben tartson s ezzel magának anyagi hasznot biztosítson.

Vagy talán mást csinál a ferblista, az alsózó, a tarokkista, a baccozó, mint hogy ravasz praktikákon töri a fejét, hogyan lehet a partnereket tévedésbe ejteni? Az egyik nem besszerel huszonegyre, hogy ne tudják róla, hogy sokra ment és annál jobban veressék. A másik elhallgatja a tarokkszámot, hogy az ellenféllel bemondassa az ultimót. A harmadik egyszer ötre vág, máskor négyre resztál, hogy a bankár ne tudhassa, mennyire megy. A negyedik nem mondja be a kvintjét, hogy volát-kártyával kontrára ugrassza be az ellenfelét.

Sipistaság ez, vagy nem? Mert ravasz fondorlatnak mindenesetre minősíthető.

Pedig ezek csak a legapróbb és legközönségesebb fogások. Ezeknél sokkal különbekkel élnek a legelőkelőbb klubokban. Milyen gyakori dolog a fair-játékosoknál is, hogy egyik belepislog a másik kártyájába. Hogy direkt olyan hanyagul tartja a kártyáit, hogy a segítő szomszédja meglássa. Hogy véletlenül leejt egy kártyát a kezéből, amivel az ellenfelét félrevezeti. Hogy úgy kever vagy emel, hogy egy kártyát megjegyezhesen magának.

De még tovább megyek. A nagy kártyás (főképp ha azonfelül gazdag úr is és nem dolgozik) olyan finom tapintásra tesz szert az ujjában, hogy a visszajáról is megismeri a kártyát. A tapintásával megérzi, hogy mit ad le s olyan gyakorlata van a kártya fogásában, hogy pontosan megmondja, hány kártyát emelt le. Nyolcat vagy tizenégyet. S akkor tudja, hogy a zöld ás, amely alul feküdt, a kilencedik kártya lesz-e vagy a tizenötödik... Sipistaság-e ez?

Vagy vajjon sipistaság-e, ha az egyik játékos higgadt, a másik ideges; az egyik józan, a másik kapatos; az egyik friss, mert éppen most kelt föl, a másik álmos, mert ilyenkor már régen aludni szokott?

Bizony ezek mind jogtalan előnyök, és aki nyakra-főre kihasználja valamennyit, még mindig a legkorrektebb játékosnak tartják a társaságban.

Ki tehát az igazi sipista? Az igazi sipista játékos értelemben az, akit rajtakaptak. Akinek valaki odamarkolt a karjára és hangosan rádörögte:

- Emil, te csalsz!...

Sőt még ez se elég arra, hogy valakire rásüssék a hamis kártyás bélyegét. Ha ez a rajtakapott valaki elkezd remegni, irgalomért könyörögni, ha ijedten kapkod, ha a nyert pénzt vissza akarja adni, ha másnap megszökik vagy föbelövi magát, akkor sipista volt. De ha vakmerő

fickó, ha erélyesen, kipirult arccal felugrik, ha a leleplezőjét összegazemberezi és felpofozza, ha másnap megverekszik vele és összekaszabolja, vagy lelövi, akkor gavallér ember, akit alávalóan meggyanúsítottak és aki minden művelt kaszinó asztala mellett helyet foglalhat...

Szóval, tisztelt tanítványaim, a közfelfogás szerint az az igazság, hogy sipista nincs, csak lesz. Még pedig a következőképpen:

Aki egyszer ráadta magát a kártyára egészen, ha még oly becsületes ember is különben, egynémely sipista-fogásokat csakhamar elsajátít. Még voltot ütni is megtanul és előbb-utóbb mestere lesz a paklizásnak. De nem él a tudományával. Vigyáz magára. A saját lelkiismeretének a megnyugtatóására pedig mindig azt mondogatja, hogy csak azért tanulta meg és gyakorolta a fogásokat, hogy őt ne csalhassák meg.

Ez az ideálisan becsületes emberről szól. De körülbelül ugyanez szól a tökéletes gazemberről is. Ez még jobban őrizkedik az inkorrekt játéktól és még szebben és előkelőbben kártyázik.

De mindakettőről csak addig szól az igazság, amíg a szerencse kibicel mellette. Akinek rosszul jár a kártyája, aki nap-nap után leadja a pénzét, aki egyre vesz és pusztul, lassan-lassan kibékül azzal a gondolattal, hogy a szerencsét ki is lehet javítani. A tudománya már meglévén hozzá, eleinte megy is a dolog könnyen. Senki se fogja gyanúba, mert megszokták, hogy mindig vesztett. És mire a gyanu kikezdi (mert a nyerő mindig gyanússá lesz a kártyások közt), már olyan ügyessé lett, hogy nehéz rajtacsípni.

Csak a malőrös kártyásokból lesz notórius csaló. Aki tehát azt tapasztalja magán, hogy állandóan többet veszít, mint amennyit könnyű szerrel győz, hagyja abba a kártyázást egészen. Különben koldus lesz belőle, vagy sipista. Először ki fogják lökni a klubbokból, azután ki fogják dobni a kávéházakból, azután elcsípik a vasúton. Az arcvonásai pedig nem a képes lapok első oldalán fognak megjelenni, mint nagy emberbaráté, hanem a rendőri rovatban, mint professzionátus kártyásé.

És különös, az ilyen embert a nagy közönség többnyire sajnálja. A kártyások pedig halálra üldözik. Pedig minden kártyásban van egy szemernyi sipista.

De elvégre a kis hangyák ellen is a nagy hangyák indítanak irtóháborút...

HUSZONEGYEDIK LECKE.

Bucsuzó beszéd.

Úgy érzem, mintha még nagyon sok mondani valóm volna. De úgy is érzem, mintha jócskán többet mondtam volna a kelleténél. Bizonyos, hogy lesznek emberek fölös számmal, akik így gondolkoznak rólam: - Ez az ember vagy bolond, vagy svihák...

Előbb a svihák ellen védekezem, mert az a komolyabb vád.

- Hitványság volt, - fogják rólam mondani. - Perverzitás iskolát nyitni a bűnös, káros, megrontó szenvedélyeknek. Ez az ember tudja, hogy a kártyázás az eleven veszedelem. Tudja azt is, hogy ennek az országnak átka az ördög bibliája. Generációkat pusztított el. És ő még rontja az embereket, mint Batáviában a sárgaláz. Meséket mond róla, hogy a kártyán milliókat lehet nyerni, holott az embereket éppen az a bolond hit viszi a pusztulásba, hogy kártyán is lehet boldogulni. Le kell bunkóznia az ilyen embert...

Akik így beszélnek, nincsen igazuk. A kártyaszennvedély az megvan nálunk. Olyan dolog ez mifelénk, mint Stájerben a görvély. Annyira általános, hogy torzszülöttnek nézik, akinél hiányzik. Nem csudálnám, ha az általános választói jogot a nagykorúság helyett a kártyatudományhoz kötnék.

No már most a meglévő dolgokkal az értelmes embernek számolnia kell. Mivel háborúk is vannak a világon, hadseregeket kell tartani és katonákat nevelni. Úgy-e, a háboru is csapás a népekre? Rosszabb a járványos betegségnél. S mivel ezt mindenki tudja, senkinek se jut eszébe az emberiséget gyávaságra nevelni. Inkább azon vannak, hogy hősokeket teremtsenek és vitéz, tanult, gyakorolt katonákat. Ha már megvan a háboru veszedelme, legyenek rátermett emberek is hozzá.

A kártyának e veszedelmét azzal csorbítom legjobban, ha jó kártyásokat nevelek.

- No jó, hát nem svihák az úr, - mondják most a gáncsoskodók. - De akkor csacsi. Olyan, mint az a doktor, aki kiírja a kapuja elé: „Csak egészséges embereknek szabad a bejárás!”... Ki látott már kártya-királyt, aki kioktatja a népeket a kártyázásra?...

Ezzel a váddal is szembenézek. Nem vagyok csacsi. Vagy a generális talán bolond, ha jó katonákat képez ki? Az íróember talán eszeveszett, ha küzd az analfabétaság ellen? Vagy a császároknak nem az a vágyuk, hogy szaporodjanak az adófizetőik?

A jó kártyás csak jó kártyással szeret játszani, mint ahogy a mester-vívó is csak akkor tud gyönyörű vágásokat produkálni, ha kardforgató emberrel verekszik.

Az a vadász kép jut az eszembe, amely ötven esztendő előtt minden művelt család falán helyet foglalt. Vitték a vadászt örök pihenőre. És a szarvasok, a nyulak, az őzek, a foglyok, mindenféle nemes és nemtelen vad vidáman és örvendezve ballagott a koporsó után. Temették a vadászt. És a kép alá oda volt írva a szentencia: „Neki jó, nekünk jobb!”...

Mindenkinek hasznára válik, ha jó kártyás. De legnagyobb hasznára van a még jobb kártyásnak. Nekik jó, nekem jobb...

A gazdasszony is hizlalja a libácskáit, mielőtt elvágja a nyakukat.

És most Isten hírével elbocsátom hűségese hallgatóimat. Sok szerencsét, fiaim. És a viszontlátásra a zöld asztal mellett...